

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	2
Metallien jalostus	8
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	13

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	20
Puutuoteteollisuus	25

Muu teollisuus

Kemianteollisuus	31
Elintarviketeollisuus	37
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	43

Rakentaminen	48
--------------------	----

Palvelut

Kauppa	51
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	55
Liikenne	58
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	61
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	64

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN HENKILÖSTÖ ULKOMAILLA ON VUODESSA VÄHENTYNYT VIIDENNEKSEN

Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27). Elektroniikkatuotteiden tärkeimmät alatoimialat ovat tietoliikennelaitteet (263), mittaus- ja testauslaitteet (265) sekä säteilylaitteet (266). Sähkökoneiden ja -laitteiden tärkeimmät alatoimialat ovat sähkömoottorit ja generaattorit (271), sähköjohdot ja kytkentälaitteet (273), sähkölamput ja -valaisimet (274) sekä kodinkoneet (275).

Teknolוגiateollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti vuoden 2012 lopussa noin 47 000 työntekijää Suomessa ja 137 000 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Henkilöstön määrä ulkomailla supistui lähes 20 prosenttia edellisvuodesta. Kuluva vuoden maaliskuun lopussa toimialan henkilöstön määrä kotimaassa oli noin 46 000. Alan yritysten henkilöstön tarve Suomessa väheni siten tammi-maaliskuussa noin 2 prosenttia vuodenvaihteen tilanteeseen verrattuna. Ulkomaisesta henkilöstöstä 83 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa. Henkilöstön mää-

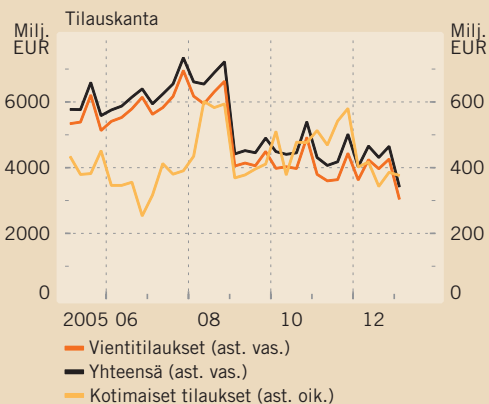
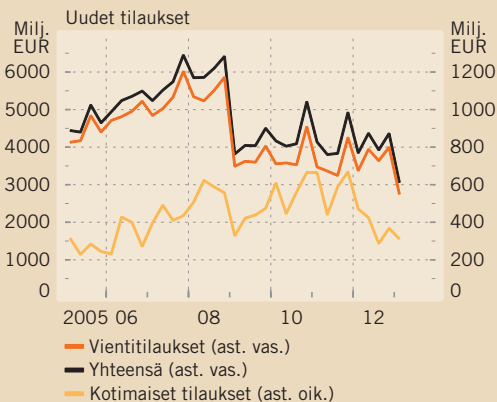
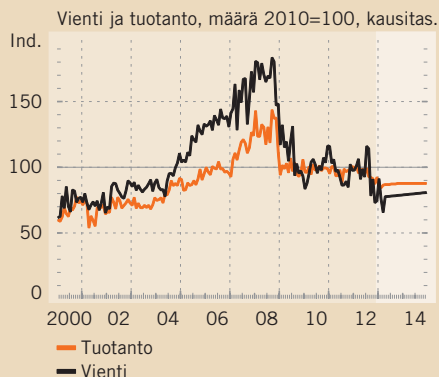
Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adI07

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Teknolוגiateollisuus ry, Tullihallitus, Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adI02

rä laski kuitenkin viime vuonna tuntuvasti myös alemman kustannustason maissa.

SÄHKÖLAITTEIDEN VIENTI OLI VIIME VUONNA SUUREMPI KUIN ELEKTRONIIKKATUOTTEIDEN VIENTI

Viestintälaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta on viime vuosina pienentynyt merkittävästi. Vielä vuonna 2008 niiden osuus oli 57 prosenttia, mutta viime vuonna se oli enää 21 prosenttia.

Viime vuonna toimialan C27 viennin arvo oli ensimmäistä kertaa suurempi kuin toimialan C26 viennin arvo. Sähkölaitteiden osuus koko tavara viennin arvosta oli 6.8 prosenttia ja tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus oli 6.2 prosenttia. Sähkölaitteiden viennin kasvumarkkinoita olivat viime vuonna Saksa, Ruotsi, Viro, Etelä-Korea, Norja ja Iso-Britannia.

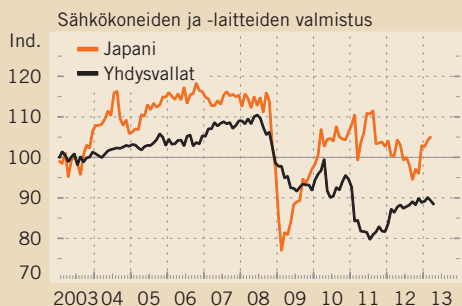
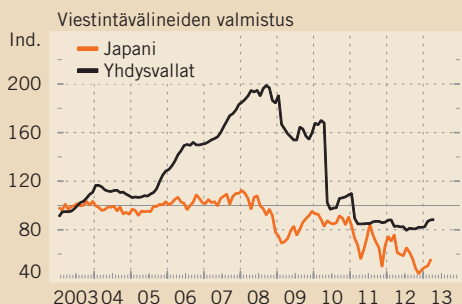
Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 16 prosenttia edellisvuotista pienempi.

VIESTINTÄLAITTEIDEN OSUUS KOKO TOIMIALAN VIENNIN ARVOSTA ON ENÄÄ VAJAA KYMMENESOSA

Tietokoneiden, elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa enää 41.9 prosenttia. Ryhmän vienti supistui arvoltaan 36 prosenttia viimevuotisesta.

Viestintälaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta jäi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 9.5 prosenttiin. Ryhmän viennin arvo väheni 74 prosenttia vuodentakaisesta.

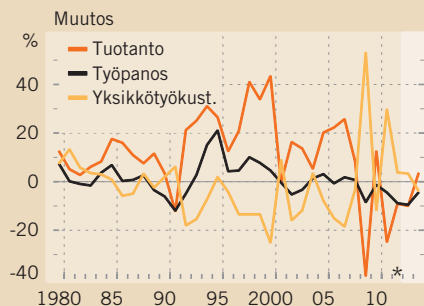
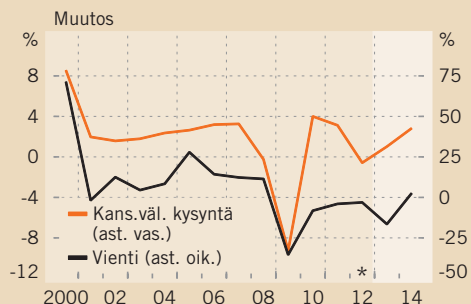
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/adI08

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tullihallitus, OECD, Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adI01

Suomessa valmistetut Nokian matkapuhelimet viedään lähinnä Euroopan maihin. Vietyjen puhelimien arvo oli viime vuoden alkupuoliskolla vain noin 600 miljoonaa euroa, mikä oli 15 prosenttia edellisvuotista vähemmän. Matkapuhelinvientiin arvo oli vielä lokakuussa 243 miljoonaa euroa, mutta marraskuussa enää 7 miljoonaa euroa,

kun vietyjen matkapuhelimien kappalemäärä putosi vajaasta 1.1 miljoonasta puhelimesta 16 000 puhelimeen. Matkapuhelimia vietiin kaiken kaikkiaan viime vuonna 4 miljoonaa kappaletta. Vienti oli suurimmillaan vuonna 2005, kun matkapuhelimia vietiin 34.6 miljoonaa kappaletta. Kuluva vuoden tammikuussa matkapuhelimia vietiin

Keskeiset tunnusluvut

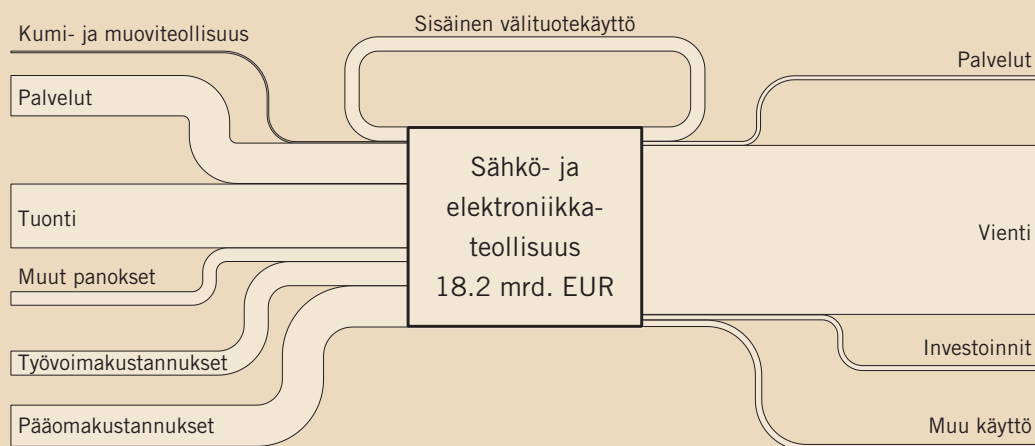
			% -muutos				Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-35.4	-8.2	-4.0	-3.1	-17.0	3.0	-9.3	-1.0
Vientihinta	-4.5	-5.5	-1.2	-1.7	-1.0	0.0	-4.0	-2.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-38.9	12.6	-24.9	-9.1	-10.0	3.5	-11.0	0.6
- työpanos	-8.5	-1.3	-4.5	-8.9	-9.5	-4.4	-4.6	-3.7
- työn tuottavuus	-33.2	14.1	-21.3	-0.2	-0.5	8.3	-6.7	4.5
siitä:								
- pääomavaltaituminen	3.5	0.5	1.5	0.7	0.3	-0.4	1.3	-0.4
- kokonaistuottavuus	-35.5	13.5	-22.5	-0.9	-0.8	8.8	-7.7	4.9

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

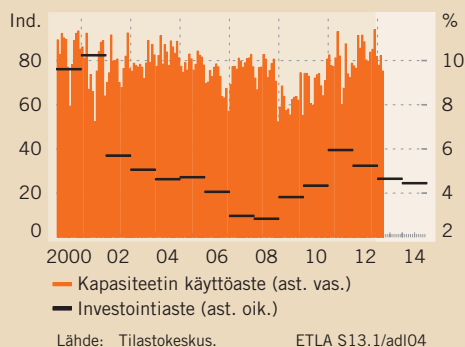

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13h

vain 32 000 kappaletta, kun niitä vielä vuosi siten toimitettiin vajaat puoli miljoonaa kappaletta.

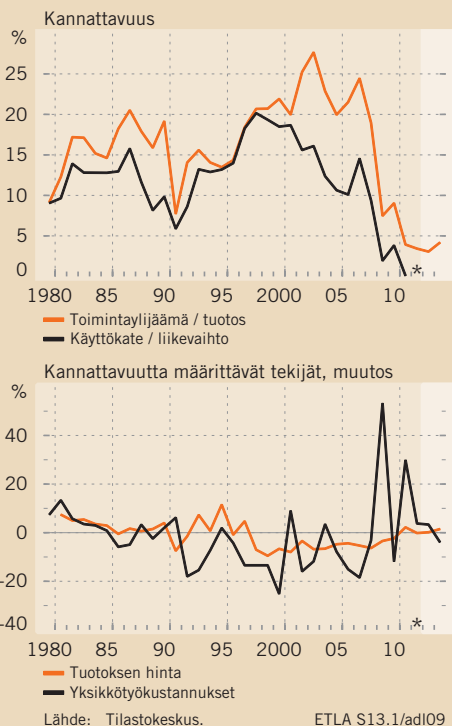
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

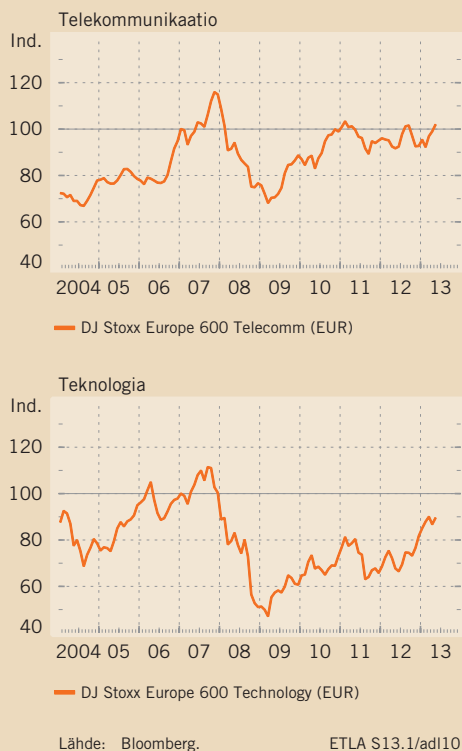
Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennistä oli viime vuonna 11 prosenttia. Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus oli 6 prosenttia. Niiden vienti lisääntyi arvoltaan 31 prosenttia. Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli vajaat 5 prosenttia. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli runsaat 3 prosenttia, ja niiden vienti nousi arvoltaan 8 prosenttia edellisvuodesta.

Elektroniikkatuotteiden toimitukset Eurooppaan vähenivät tammi-helmikuussa 44 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus oli 50 prosenttia. Vienti Aasian (pl. Lähi- ja Kauko-itä) väheni 27 prosenttia, ja sen osuus oli 27 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan sen sijaan lisääntyivät 10 prosenttia edellisvuotisesta ja alueen osuus oli vajaat 15 prosenttia. Elektroniikkatuotteiden

Kannattavuus

Osakekurssit, 2007/1 = 100, tuottoindeksit

vienti väheni tuntuvasti kaikille muille markkina-alueille.

Tärkeimmät vientimaat olivat tammi-helmikuussa Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Ruotsi, Saksa, Intia ja Japani.

SÄHKÖLAITTEIDEN VIENTI ETELÄ-AMERIKKAAN KASVOI HUIKEASTI VUODEN ALUSSA

Sähkölaitteiden osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta nousi kuluva vuoden tammi-helmikuussa 58.1 prosenttiin. Niiden vienti lisääntyi arvoltaan 8 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähkömoottorien, -generaattorien ja -muuntajien osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna 38 prosenttia ja niiden viennin arvo nousi 5 prosenttia vuodentakaisesta. Sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden osuus oli runsaat 6 prosenttia. Sähkölamppujen ja -valaisimien osuus oli vajaat 3 prosenttia.

Suurin markkina-alue oli myös sähkölaitteiden osalta Eurooppa, ja sen vientiosuus oli 54 prosenttia. Toimitusten arvo väheni 2 prosenttia edellisvuodesta. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Kauko-itä) nousi 35 prosenttia, ja sen osuus oli 17 prosenttia. Vienti Etelä-Amerikkaan kohosi arvoltaan peräti 590 prosenttia vuodentakaisesta, joten alueen osuus nousi 13 prosenttiin. Vienti

Pohjois-Amerikkaan kasvoi arvoltaan 5 prosenttia edellisvuotisesta, ja osuus oli vajaat 8 prosenttia. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään vähenivät arvoltaan 17 prosenttia vuodentakaisesta, ja alueen vientiosuus oli vajaat 5 prosenttia.

Tärkeimmät vientimaat olivat tammi-helmikuussa Saksa, Ruotsi, Venäjä, Yhdysvallat, Brasilia, Kolumbia ja Kiina.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN VIENTI JA TUOTANTO VÄHENEVÄT MERKITTÄVÄSTI TÄNÄ VUONNA

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Teknologiateollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konntorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	11.2
bruttokansantuotteesta	2.3
tavaraviennistä	12.9

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

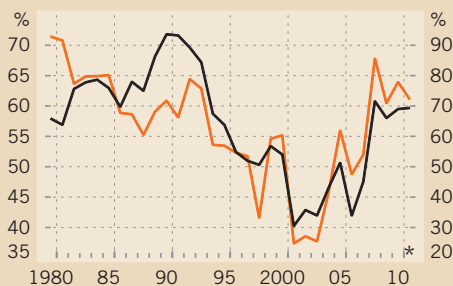
	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	38 659	134 000
ABB Oy	2 348	6 770
PKC Group Oyj	550	10 800
Vacon Oyj	381	1 470
Salcomp Oy	280	9 500

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Venäjä	9.9	Eurooppa	54.5
Saksa	7.8	- EU27	39.4
Yhdysvallat	7.7	- Euroalue	21.9
Kiina	7.2	Pohjois-Amerikka	8.8
Ruotsi	6.3	Etelä-Amerikka	4.2
Unkari	3.1	Lähi- ja Keski-itä	4.7
Alankomaat	3.0	Kaukoit	20.5
Iso-Britannia	2.7	Afrikka	3.7
Japani	2.7		
Ranska	2.6		

Rahoitusrakenne

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ad11

sähköteollisuuden uusien vientitilausten arvo jäi tammi-maaliskuussa 19 prosenttia vuodentakaisesta pienemmäksi. Kertyneen tilauskannan arvo oli 16 prosenttia edellisvuotista pienempi. Ensimmäisellä neljänneksellä uusien tilausten arvo väheni 31 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä väheni ETLAn laskelmien mukaan kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 16 prosenttia vuodentakaisesta.

Nokian päätös lopettaa matkapuhelimien tuotanto Salon tehtaalla tarkoittaa sitä, että sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti supistuu tänä vuonna merkittävästi. Vuonna 2000 viestintälaitteiden viennin osuus koko tavaravientimme arvosta oli runsaat 22 prosenttia ja vuonna 2008 runsaat 13 prosenttia, mutta viime vuonna enää vajaat 3 prosenttia. Tänä vuonna sen osuus laskee prosenttiin.

Laskelmiemme mukaan viestintälaitteiden vientimäärä (toimiala C263) supistuu tänä vuonna noin 60 prosenttia ja ensi vuonna se jäänee kuluvan vuoden lukemiin. Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vienti (toimiala C26) vähenee siten tänä vuonna vajaat 35 prosenttia. Sähkölaitteiden vienti (toimiala C27) kasvaa noin prosentin.

Arvioimme, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä supistuu tänä vuonna 17 prosenttia ja kääntyy ensi vuonna 3 prosentin kasvuun.

Tuotannon määrä väheni teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tammi-maaliskuussa 15 prosenttia vuotta aikaisemmasta. On hyvä pitää mielessä, että teollisuustuotannon volyymi-indeksi ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Maaliskuun ennusteessamme arvioimme, että toimialan tuotos vähenee tänä vuonna noin 10 prosenttia, mutta kasvaa ensi vuonna noin 4 prosenttia.

Metallien jalostus

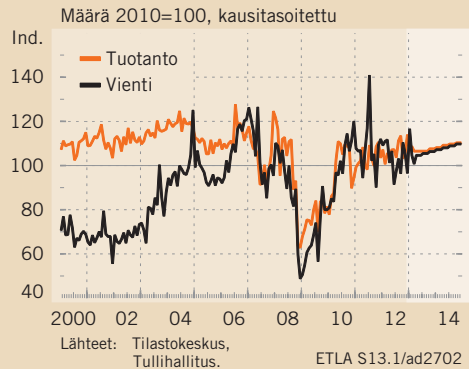
LÄHES KAIKKIEN EU-MAIDEN TERÄKSEN TUOTANTO SUPISTUI ENSIMMÄISELLÄ NELJÄNNEKSELLÄ

Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Japani, Yhdysvallat, Intia, Venäjä, Etelä-Korea ja Saksa. Niiden yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli kuluven vuoden tammi-maaliskuussa 78.3 prosenttia. Koko maailman teräksestä 66.8 prosenttia valmistettiin Aasiassa. Kiinan osuus koko maailman tuotannosta oli 49.4 prosenttia.

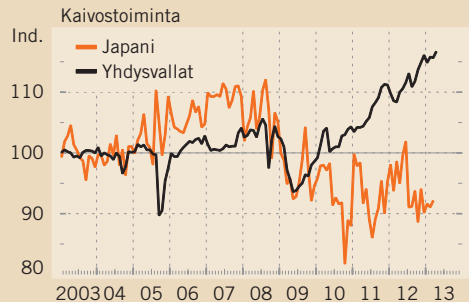
EU27-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluven vuoden tammi-maaliskuussa 10.7 prosenttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan lisäksi Italia, Ranska, Espanja, Iso-Britannia ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2011 Suomi oli sijalla 35.

Koko maailman teräksen tuotanto lisääntyi kuluven vuoden tammi-maaliskuussa 2.3 prosenttia viimevuotisesta kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan. Kiinan tuotanto kasvoi 9 ja koko Aasian runsaat 6 prosenttia. Japanissa teräksen tuotanto jäi edel-

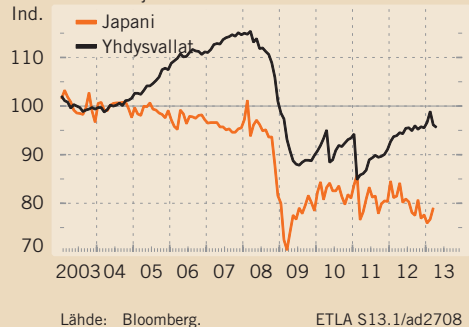
Vienti ja tuotanto

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Metallien jalostus

Hintojen muutos

lisvuoden lukemiin ja Intiassa se nousi vajaat 3 prosenttia. Etelä-Koreassa tuotanto supistui runsaat 5 prosenttia ja Taiwanissa 3 prosenttia vuodentakaisesta.

EU27-maiden tuotanto supistui tammi-maaliskuussa runsaat 5 prosenttia ja muun Euroopan

vajaat 7 prosenttia. Saksassa teräksen valmistus jäi edellisvuoden lukemiin. Italiassa tuotanto supistui vajaat 18 prosenttia, Espanjassa vajaat 4 ja Ruotsissa vajaat 12 prosenttia. Ranskassa tuotanto väheni 4 prosenttia, Puolassa vajaat 17 ja Alankomaissa vajaat 13 prosenttia. Teräksen tuotanto lisääntyi ensimmäisellä neljänneksellä vain

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2009	2010	2011 *	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-24.3	47.0	7.3	-4.4	2.0	3.0	-0.5	3.0
Vientihinta	-25.4	17.3	5.4	-6.6	-5.0	3.0	-3.2	2.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-46.0	68.9	1.4	-2.7	1.6	5.0	-19.0	4.1
- työpanos	-11.1	0.0	2.1	-3.6	-0.4	-0.6	-3.1	-0.4
- työn tuottavuus	-39.3	68.9	-0.7	0.9	2.0	5.6	-6.3	4.5
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	3.9	0.2	-0.7	1.4	0.0	0.2	1.3	0.2
- kokonaistuottavuus	-41.6	68.5	0.1	-0.5	2.0	5.3	-7.1	4.3

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

Kemia
Muu metalliteoll.
Energia
Muut panokset
Tuonti
Palvelut
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Metallien
jalostus
10.4 mrd. EUR

TUOTOS

Metallituoteteollisuus
Kone- ja laitteoll.
Muu teollisuus
Vienti
Muu käyttö

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13f

muutamassa EU-maassa. Ison-Britannian tuotanto kasvoi peräti 43 prosenttia.

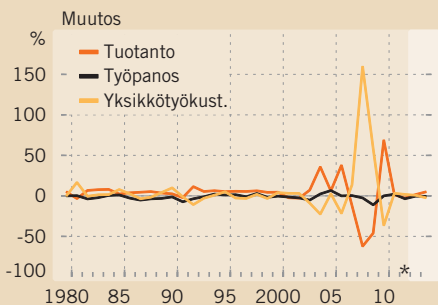
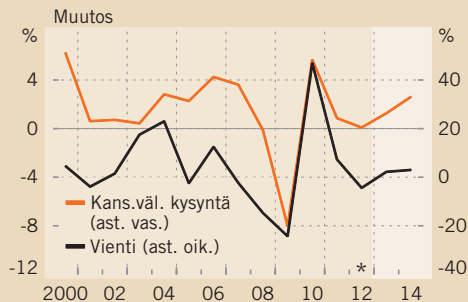
Suomen teräksen tuotanto väheni tammi-maaliskuussa 13 prosenttia, mikä oli enemmän kuin EU:ssa keskimäärin.

Venäjällä tuotanto väheni vajaat 5 prosenttia. Pohjois-Amerikan ja Etelä-Amerikan tuotanto väheni vajaat 6 prosenttia. Brasiliassa teräksen valmistus laski runsaat 4 prosenttia.

TERÄKSEN KULUTUS KASVAA TÄNÄ VUONNA AIEMMIN ARVIOITUA ENEMMÄN

Teräksen kulutus lisääntyi viime vuonna vain 1.2 prosenttia. Kasvuvauhti oli hitain vuoden 2009 taantuman jälkeen, mikä johtui lähinnä eurokriisistä. Kiinan osuus terästuotteiden kokonaiskulutuksesta oli 45.7 prosenttia ja EU27-maiden 9.9 prosenttia.

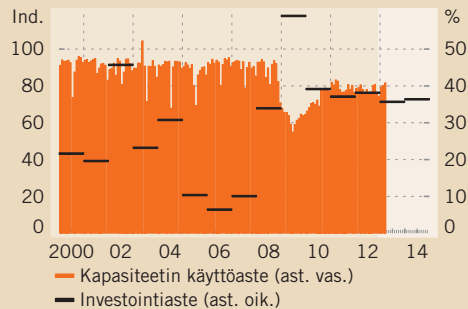
Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tullihallitus.

ETLA S13.1/ad2701

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ad2704

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	4.0
bruttokansantuotteesta	0.8
tavaraviennistä	12.3

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu Oyj	5 009	8 650
Rautaruukki Oyj	2 798	11 800
Luvata Group Oy	1 707	6 390
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	1 069	269
Kuusakoski Group Oy	978	3 220

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Alankomaat	21.9	Eurooppa	82.9
Saksa	12.0	- EU27	68.8
Ruotsi	11.6	- Euroalue	46.5
Italia	5.9	- EFTA	8.1
Sveitsi	5.5	Pohjois-Amerikka	4.9
Venäjä	4.6	Lähi- ja Keski-itä	0.8
Yhdysvallat	4.1	Kaukoit	9.1
Iso-Britannia	3.7		
Tanska	2.6		
Norja	2.6		

Kansainvälinen teräsjärjestö The World Steel Association arvioi kuluvan vuoden huhtikuussa, että koko maailman teräksen kulutus kasvaa tänä vuonna 2.9 prosenttia. Teräksen kysynnän odotetaan elpyvän vuoden jälkipuoliskolla kehittyvien maiden vetämänä.

Ensi vuonna maailman teräksen kulutuksen odotetaan kasvavan 3.2 prosenttia kansainvälisen teräsjärjestön mukaan, kun myös kehittyneiden maiden kysyntä kasvaa.

Kehittyvien maiden teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna 3.9 prosenttia ja ensi vuonna 3.5 prosenttia. Kehittyneiden maiden teräksen kysyntä lisääntyy tänä vuonna vain 0.4 prosenttia, mutta kasvuvauhti kiihtyy 2.3 prosenttiin vuonna 2014.

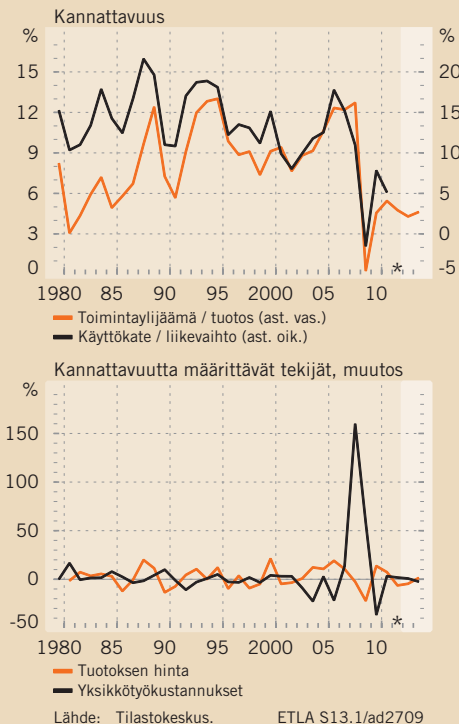
Kiinassa kulutuksen odotetaan kasvavan 3.5 pro-

senttia tänä vuonna ja 2.5 prosenttia ensi vuonna. Intiassa teräksen kysyntä elpyy ja kasvaa tänä vuonna vajaat 6 prosenttia ja ensi vuonna 7 prosenttia. Japanissa teräksen kulutus vähenee toista vuotta peräkkäin, tänä vuonna 2.2 prosenttia kun laivanrakentaminen ja autoteollisuuden tuotanto supistuvat. Ensi vuonna kulutus vähenee vielä 0.6 prosenttia.

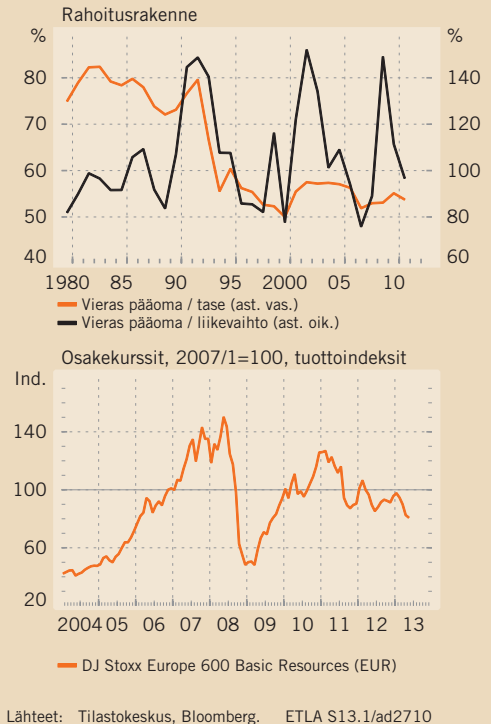
EU27-maissa teräksen kysyntä väheni viime vuonna 9.3 prosenttia. Teräksen kulutus vähenee tänä vuonna vielä 0.5 prosenttia, koska alueen taloudelliset näkymät pysyvät heikkoina. Ensi vuonna EU-maiden kulutus kääntyy 3.3 prosentin kasvuun.

Venäjällä teräksen kysyntä kasvaa vilkastuneen rakentamisen ansiosta 2.6 prosenttia tänä vuonna ja 3.9 prosenttia vuonna 2014.

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Yhdysvalloissa teräksen kysyntä kasvaa rakennussektorin ansiosta tänä vuonna 2.7 prosenttia ja ensi vuonna 2.9 prosenttia. Keski- ja Etelä-Amerikassa kulutus kasvaa tänä vuonna 6.2 prosenttia. Ensi vuonna kasvua kertyy 4.3 prosenttia.

TOIMIALAN VIENTI POHJOIS-AMERIKKAAN LISÄÄNTYI VUODEN ALUSSA

Metallien jalostuksen viennin määrä väheni viime vuonna runsaat 4 prosenttia edellisvuodesta, kun suuret kaasuputkitoimitukset Suomesta päättyivät. Toimialan kymmenen tärkeimmän viennin osuus alan viennistä oli viime vuonna 75 prosenttia. Alankomaiden osuus oli 22 prosenttia ja Saksan ja Ruotsin 12 prosenttia. Toimitukset Alankomaihin supistuivat arvoltaan 10 prosenttia ja Ruotsiin 26 prosenttia. Vienti Italiaan kohosi peräti 50 prosenttia ja Sveitsiin 71 prosenttia. Toimialan tuotteita vietiin Venäjälle, Isoon-Britanniaan ja Norjaan runsaat 10 prosenttia edellisvuodesta enemmän.

Toimialan viennin arvo väheni kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 3 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus Suomen metallien jalostuksen viennistä oli 79 prosenttia, toimitukset alueelle olivat 6 prosentin laskussa. Toiseksi tärkein vientialue oli Aasia (pl. Lähi- ja Keski-itä), sen osuus oli 12 prosenttia. Vienti alueelle väheni 3 prosenttia. Pohjois-Amerikan vientiosuus oli 6.9 prosenttia, kun vienti maanosaan lisääntyi arvoltaan 58 prosenttia.

HENKILÖSTÖ LISÄÄNTYI VUODEN ALUSSA ULKOMAILLA, MUTTA VÄHENI KOTIMAASSA

Teknolomiteollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät vuoden 2012 lopussa noin 16 000 työntekijää Suomessa ja 28 000 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Henkilöstön määrä ulkomailla kasvoi noin 19 prosenttia edellisvuodesta. Kuluvan vuoden maaliskuun lopussa toimialan henkilöstön määrä kotimaassa oli noin 15 500. Alan yritysten henkilöstön tarve väheni siten tammi-maaliskuussa vajaat 3 prosenttia vuodenvaihteen tilanteeseen verrattuna. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 60 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa sekä Pohjois-Amerikassa.

METALLIEN JALOSTUKSEN TUOTANTO JA VIENTI KÄÄNTYVÄT TÄNÄ VUONNA KASVUUN

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan Suomen metallien jalostuksen tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 2.1 prosenttia vuodentakaisesta. Kaivostoiminnan ja louhinnan tuotanto on kasvussa, mikä myös nostaa metallien jalostuksen tuotannon ja viennin kasvua.

Metallien jalostuksen vientihinnat alenivat tammi-maaliskuussa keskimäärin 3.4 prosenttia viimevuotisesta.

Toimialan viennin määrä lisääntyi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa prosentin vuodentakaisesta. Viennin määrän arvioidaan kasvavan tänä vuonna noin 2 prosenttia. Ensi vuonna toimialan vienti kasvaa noin 3 prosenttia.

ETLA arvioi, että toimialan tuotos kasvaa vajaat 2 prosenttia tänä vuonna ja 5 prosenttia ensi vuonna.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

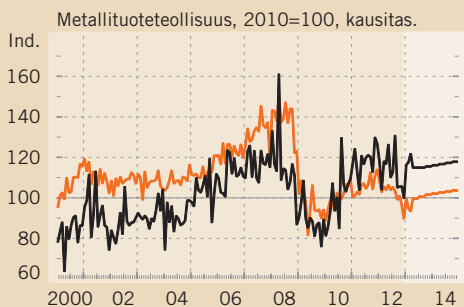
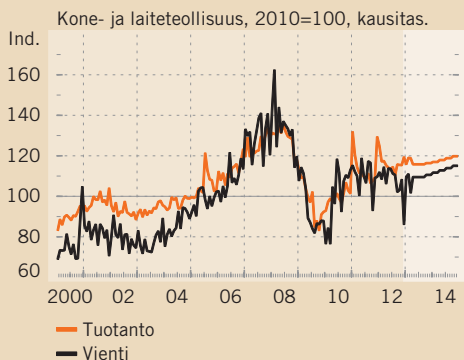
Vienti euroalueelle ja Aasiaan lisääntyi vuoden alussa

Viime vuonna kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus koneiden ja laitteiden viennistä oli 59 prosenttia. Merkittävin vientimaa oli Venäjä, jonka osuus oli 13 prosenttia. Viennin määrä itäiseen naapurimaahamme nousi arvoltaan 9 prosenttia. Kiina pysyi toiseksi tärkeimpänä vientimaana 8 prosentin osuudella, vaikka toimitukset vähenivätkin arvoltaan 26 prosenttia. Yhdysvaltojen osuus oli runsaat 7 prosenttia ja vienti sinne lisääntyi 27 prosenttia. Ruotsin ja Saksan osuudet olivat vajaat 7 ja vajaat 6 prosenttia. Vienti molempiin mai-

hin supistui noin 10 prosenttia. Vienti Ranskaan väheni 14 prosenttia. Koneiden ja laitteiden vienti Brasiliaan ja Etelä-Koreaan kohosi vajaat 30 prosenttia ja vienti Norjaan lisääntyi 5 prosenttia.

Koneiden ja laitteiden vienti kasvoi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan 2 prosenttia edellisvuodesta. Alan vienti Eurooppaan lisääntyi 4 prosenttia. Maanosan osuus koko toimialan viennistä oli 51 prosenttia. Euroalueen osuus alan viennistä oli 20 prosenttia, vienti sinne lisääntyi 5 prosenttia vuodentakaisesta. Kaikkien EU-maiden osuus oli 31 prosenttia. Vienti EU-maihin jäi edellisvuoden lukemiin.

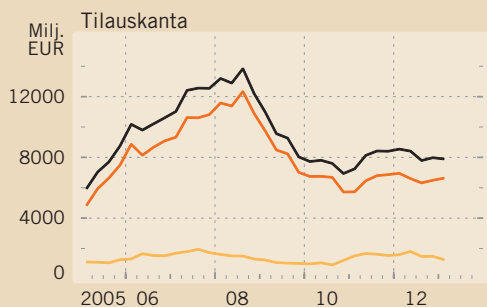
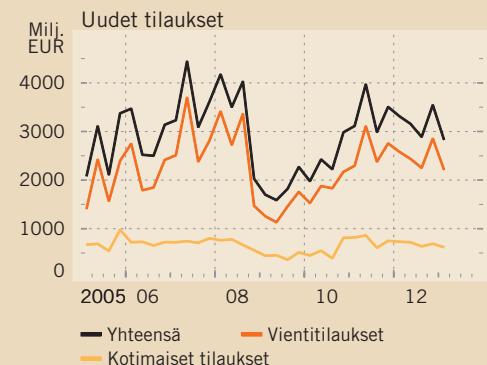
Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus ja Tullihallitus.

ETLA S13.1/ad28klm01

Tilaukset

Lähde: Teknologiateollisuus ry.

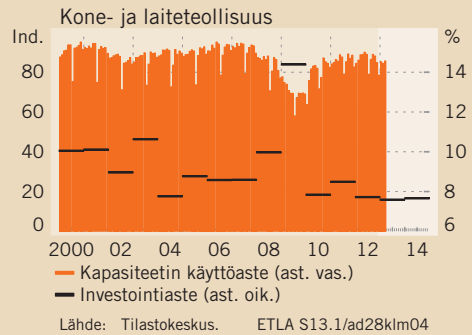
ETLA S13.1/ad28klm02

Aasiaan vietyjen tavaroiden arvo oli 37 prosenttia vuodentakaisesta suurempi, ja sen osuus alan viennistä nousi 25 prosenttiin. Vienti Pohjois-Amerikkaan supistui sen sijaan arvoltaan 19 prosenttia (sen osuus oli vajaat 8 prosenttia). Etelä-Amerikan osuus viennistä oli vajaat 7 prosenttia. Afrikan osuus oli vajaat 4 prosenttia.

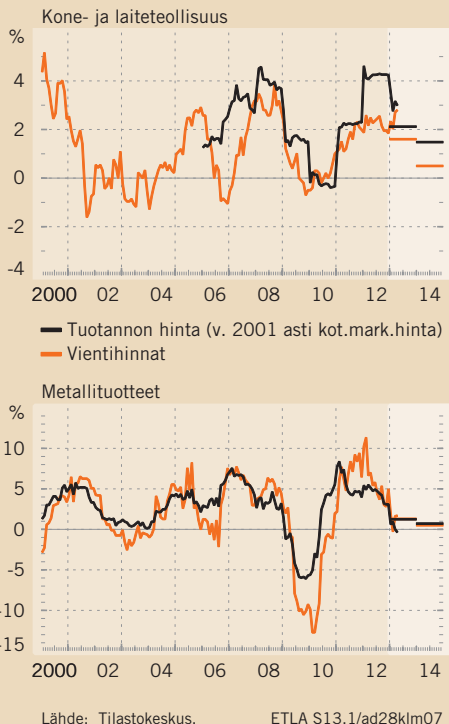
Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden osuus koneiteollisuuden viennistä oli 21 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa, mutta viennin arvo oli vain prosentin kasvussa. Paperikoneiden vienti lisääntyi 8 prosenttia, niiden osuus oli 11 prosenttia. Nosto- ja siirtolaitteiden vientitoimitusten arvo supistui 12 prosenttia vuodentakaisesta. Muiden erikoiskoneiden vienti väheni 22 prosenttia. Maa- ja metsätalouskoneiden viennin arvo kohosi 53 prosenttia ja moottorien sekä turbiini-

en viennin arvo nousi 65 prosenttia vuodentakaisesta. Näiden kuuden suurimman tuoteryhmän

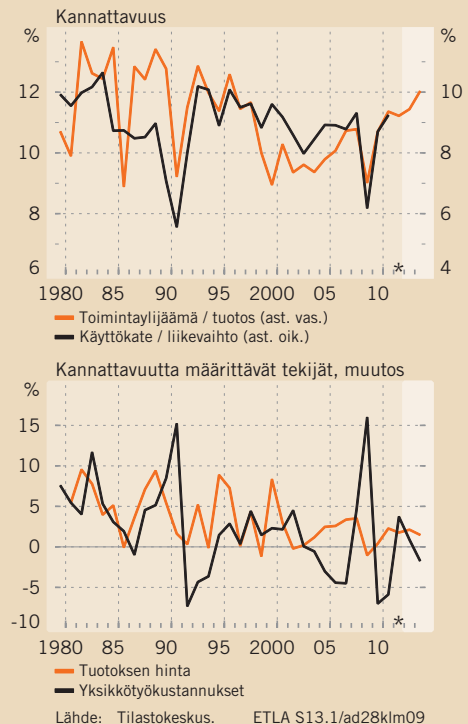
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Hintojen muutos

Kannattavuus

yhteenlaskettu osuus koneteollisuuden viennistä oli tammi-helmikuussa 69 prosenttia. Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden tärkeimmät viennit olivat Venäjä, Meksiko, USA, Alankomaat ja Australia.

Koneiden ja laitteiden vienti jäi viime vuoden lopulla heikoksi, mutta kuluvan vuoden tammi- ja helmikuussa kaustasoitettu vienti piristyi ja kehittyi odotusten mukaisesti. Kone- ja metallituoteollisuuden uusien vientitilausten arvo kuitenkin laski tammi-maaliskuussa 14 prosenttia vuoden-

Keskeiset tunnusluvut

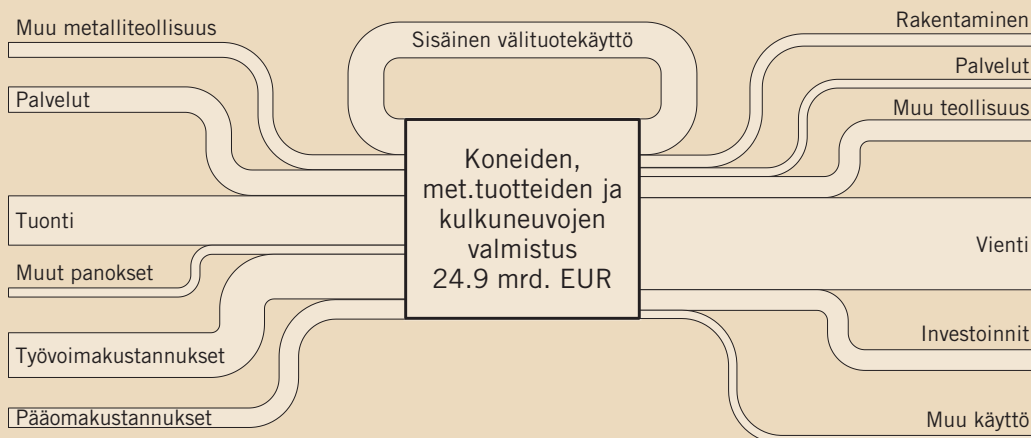
			% -muutos				Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-31.9	3.0	0.0	-0.5	7.0	6.0	-7.1	7.0
Vientihinta	-0.2	-0.3	1.8	3.0	2.0	1.0	1.5	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-24.9	2.5	15.0	-0.1	1.7	4.8	-2.3	4.7
- työpanos	-13.8	-5.6	6.3	0.9	-0.7	0.2	-2.1	0.8
- työn tuottavuus	-12.9	8.6	8.2	-1.0	2.4	4.6	1.9	2.9
siitä:								
- pääomavaltuutuminen	6.5	1.9	-1.8	-0.7	-0.1	-0.2	1.2	-0.3
- kokonaistuottavuus	-18.2	6.5	10.1	-0.3	2.5	4.7	0.9	3.2

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13i

takaisesta ja 23 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Vientitilaukanta oli maaliskuun lopulla 5 prosenttia edellisvuotista pienempi. ETLA arvioi maaliskuussa, että koneiden ja laitteiden vientimäärä kasvaa 3 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna.

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranoita, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	26.3
bruttokansantuotteesta	5.5
tavaraviennistä	20.1

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Metso Oyj	6 646	29 600
Kone Oyj	5 225	34 800
Wärtsilä Oyj Abp	4 209	17 700
Cargotec Oyj	3 139	10 700
Konecranes Oyj	1 896	11 000

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Venäjä	12.6	Eurooppa	61.6
Ruotsi	10.2	- EU27	40.2
Yhdysvallat	6.3	- Euroalue	20.8
Kiina	6.0	- EFTA	6.1
Saksa	5.6	Pohjois-Amerikka	7.8
Norja	5.4	Etelä-Amerikka	6.6
Iso-Britannia	3.9	Lähi- ja Keski-itä	2.0
Viro	3.7	Kaukoitā	14.2
Ranska	3.3	Afriikka	3.9
Alankomaat	3.0	Oseania	2.6

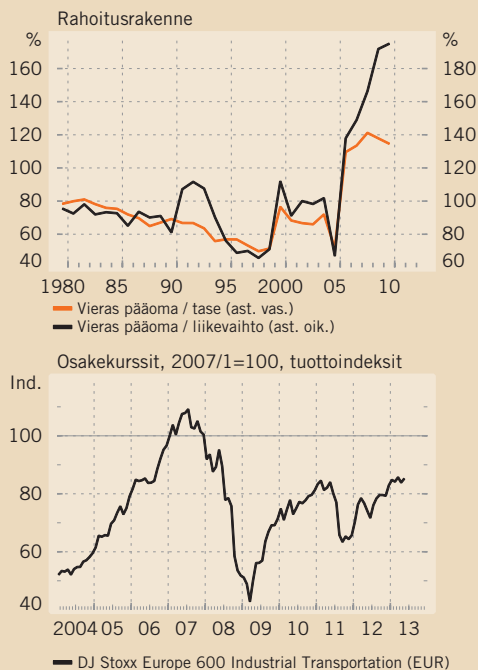
Alan tuotanto väheni kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan 4 prosenttia vuodentakaisesta, vaikka metallin työstökoneiden ja konetyökalujen valmistus oli kovassa 23 prosentin kasvussa. Maa- ja metsätalouskoneiden tuotanto oli niin ikään vahvassa kasvussa, mutta yleiskäyttöön tarkoitettujen voimakoneiden valmistus väheni merkittävästi. Koneiden ja laitteiden tuotannon arvioidaan kääntyvän vajaan 2 prosentin kasvuun tänä vuonna. Ensi vuonna tuotanto kasvaa noin 4 prosenttia. Kansantalouden tilinpidon tuotoksen kasvuluvut poikkeavat jonkin verran teollisuustuotannon volyymi-indeksin kehityksestä.

METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

Eurooppa ja Aasia olivat vuoden alussa metallituotteiden tärkeimmät vientialueet

Eurooppa on metallituotteiden merkittävin markkina-alue. Sen osuus oli kuluvan vuoden tammi-

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S13.1/ad28klm10

mi-helmikuussa 78 prosenttia alan viennistä. Euroalueen osuus oli 21 prosenttia ja muiden EU-maiden 28 prosenttia.

Metallituotteiden viennin arvo kasvoi tammi-helmikuussa 6 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Vienti Eurooppaan lisääntyi arvoltaan 7 prosenttia, vaikka toimitukset EU-maihin vähenivät arvoltaan 6 prosenttia ja euroalueelle 2 prosenttia vuodentakaisesta.

Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) nousi 34 prosenttia, ja sen osuus alan viennistä oli vajaat 7 prosenttia. Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi prosentin, ja alueen vientiosuus oli runsaat 5 prosenttia.

Toimitukset Lähi- ja Keski-itään kohosivat 482 prosenttia viimevuotisesta, kun metallirakenteiden ja työkalujen vienti nousi voimakkaasti. Alueen osuus oli runsaat 4 prosenttia. Vienti Etelä-Amerikkaan sen sijaan supistui arvoltaan 65 prosenttia, ja sen osuus oli vajaat 3 prosenttia.

Arvioimme maaliskuussa, että metallituotteiden viennin määrä kasvaa 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Alan tuotanto supistui teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tammi-maaliskuussa 13 prosenttia vuodentakaisesta. Höyrykattiloiden valmistus oli jyrkässä laskussa, ja metallirakenteiden valmistus sekä metallien käsittely vähenivät tuntuvasti. Arvioimme maaliskuussa, että metallituotteiden tuotanto kasvaa tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna noin 4 prosenttia.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Kiina on suurin laivanrakennusmaa

Maailman johtavat laivanrakennusmaat ovat Kiina, Etelä-Korea ja Japani. Kiinan osuus maailman laivanrakennuksen tuotannosta oli noin 36 prosenttia vuonna 2010. Etelä-Korean osuus oli 29 prosenttia, Japanin 19 prosenttia ja Euroopan osuus vajaat 8 prosenttia. Eurooppalaiset ovat tähän asti hallinneet risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita, mutta Aasian maiden

telakat ovat entistä enemmän pyrkimässä näille markkinoille. Valtaosa Aasian tuotannosta on kuitenkin bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja.

Suomessa toimiva laivanrakennusyhtiö STX Europe on yksi maailman suurimmista laivanrakentajista. Se työllistää noin 15 000 henkilöä 15 telakalla 6 maassa (Brasilia, Suomi, Ranska, Norja, Romania ja Vietnam). Meriteollisuus työllistää Suomessa noin 21 000 henkilöä. Telakoiden lisäksi siihen kuuluvat meriteknisen alan kokonaistoimittajat, laivasuunnittelutoimistot, järjestelmä-, laite- ja materiaalitoytämättajat sekä offshore-teollisuus.

STX Europe on Suomessa ja Ranskassa erikoistunut risteilijöiden ja lauttojen valmistukseen.

Maailman johtavat risteilijöiden valmistajat ovat STX Europe, Fincantieri Italiassa ja Meyer Werft Saksassa.

Maailmanlaajuisesti laivanrakennusteollisuus on ollut taantumassa viimeisten neljän vuoden ajan. Alan näkymät ovat edelleen huonot.

TELAKKATEOLLISUUS KÄRSII RAHOITUSVAIKEUKSISTA JA HEIKOSTA TILAUSKANNASTA

Telakkateollisuuden rahoitusongelmat vaikeuttavat tällä hetkellä telakoiden toimintaa ja varsinkin uusien tilauksien saantia. Rahoitusongelmien takia tilauksia on myös peruuntunut. Vientitilaukskanta on siten melko heikko. Tänä vuonna valmistuu vientiin vain yksi erikoisalus. Vuonna 2014 toimitetaan risteilyalus ja sisarus vuonna 2015. Lisäksi kaksi erikoisalusta valmistuu vuonna 2015.

Venäjän suurin varustamo-yhtiö Sovcomflot tilasi joulukuussa 2010 STX Finlandin ja United Shipbuilding Corporationin yhteisyritykseltä Archtech Helsinki Shipyard Oy:ltä kaksi jääämurtavaa huoltoalusta. Toinen niistä toimitettiin Helsingin telakalta huhtikuussa 2013.

Rajavartiolaitos tilasi joulukuussa 2011 ulkovartiolaivan Rauman telakalta. Alus luovutetaan marraskuussa 2013.

Venäjän kuljetusministeriö tilasi niinikään joulukuussa 2011 Archtech Helsinki Shipyard Oy:ltä ja Yantar Shipyardilta monitoimipelastusaluksen. Alus toimitetaan tilaajalle vuoden 2015 lopulla.

Archtech Helsinki Shipyard Oy rakentaa yhteistyössä Viipurin telakan kanssa jäänmurtajan. Alus luovutetaan Venäjän liikenneministeriölle elokuussa 2015.

Saksalainen TUI Cruises tilasi syyskuussa 2011 Turun telakalta risteilijän. Alus toimitetaan keväällä 2014. Varustamo tilasi viime vuoden marraskuussa toisen risteilijän. Sisaralus toimitetaan keväällä 2015.

HENKILÖAUTOJEN KYSYNTÄ VÄHENI ENSIMMÄISELLÄ NELJÄNNEKSELLÄ LÄHES KAIKISSA EU-MAISSA

EU oli suurin henkilöautojen tuottaja vuonna 2011, sen osuus koko maailman autojen tuotannosta oli 26 prosenttia. Kiina oli toiseksi suurin valmistaja ja sen osuus oli 24 prosenttia. Japani oli kolmanneksi suurin tuottaja, sen osuus oli 12 prosenttia. Etelä-Korean osuus oli 7 prosenttia, Intian 5.1 prosenttia ja Brasilian 4.2 prosenttia. Venäjä osuus nousi 2.1 prosentista vuonna 2010 2.9 prosenttiin vuonna 2011. Autojen suurimmat markkina-alueet Euroopassa ovat Saksa, Italia, Venäjä, Ranska ja Englanti.

EU:ssa uusien henkilöautojen rekisteröinnit vähenivät kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 9.8 prosenttia viimevuotisesta. Vain muutamassa maassa rekisteröinnit lisääntyivät. Isossa-Britanniassa uusien autojen kysyntä kasvoi runsaat 7 prosenttia, Virossa 16 prosenttia ja Tanskassa sekä Portugalissa vajaat 3 prosenttia.

Henkilöautojen kysyntä väheni Saksassa 13 prosenttia, Ranskassa 15 prosenttia, Italiassa 13 prosenttia ja Espanjassa 12 prosenttia. Ruotsissa rekisteröinnit vähenivät 18 prosenttia ja Suomessa 42 prosenttia. Alankomaissa ne laskivat 30 prosenttia viimevuotisesta ja Kyproksella 42 prosenttia.

Suomesta vietiin 121 503 kappaletta henkilöautoja vuonna 2008. Niiden vienti putosi 35 422 kappaleeseen vuonna 2009 ja viime vuonna henkilöautoja vietiin enää 9 049 kappaletta. Huippuvuosina suurin osa oli jälleenvientiä Venäjälle.

Garia Golf -sähköautojen sarjatuotanto aloitettiin Uudessakaupungissa joulukuussa 2009. Valmistusmäärät ovat kuitenkin pienet. Fisker Karma -hybridisähköauton sarjatuotanto alkoi maaliskuussa 2011. Sen tuotanto keskeytettiin väliaikaisesti syksyllä 2012 heikon myynnin ja akkutoimittajan yrityssaneerauksesta johtuvan tuotantoleikkauksen takia. Autoja valmistuttanut Fisker Automotive on ajautumassa konkurssiin, joten Karman tuotantoa ei käynnistetä uudelleen ainakaan lähitulevaisuudessa.

Valmet Automotive ja venäläinen Marussia Motors allekirjoittivat viime vuoden maaliskuussa sopimuksen B2-urheiluauton valmistuksesta. Auton tuotanto Uudessakaupungissa on vielä suunnitteluvaiheessa.

Uudenkaupungin autotehdas ja Daimler AG sopivat viime vuoden heinäkuussa Mercedes-Benz A-sarjan valmistamisesta. Sarjatuotanto alkaa keuhällä 2013. Autoja aiotaan valmistaa yli 100 000 kappaletta vuodesta 2013 vuoteen 2016.

Suomen moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen viennin arvo laski kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 22 prosenttia vuodentakaisesta. Moottoriajoneuvojen osuus oli 59 prosenttia, moottoriajoneuvojen korien, perävaunujen ja puoliperävaunujen osuus 19 prosenttia sekä moottoriajoneuvojen osien ja tarvikkeiden osuus 22 prosenttia.

Moottoriajoneuvojen viennistä vain 16 prosenttia oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa henkilöautojen vientiä. Niiden vienti väheni arvoltaan 42 prosenttia. Henkilöautojen viennistä meni Viroon 31 prosenttia, Latviaan 14 prosenttia, Puolaan 12 prosenttia, Kazakstaniin 8, Liettuaan 8 ja Saksaan vajaat 8 prosenttia.

Venäjän vuonna 2009 asettamat autojen tuontitullit, taloustaantuma sekä lisääntynyt autojen tuotanto Venäjällä ovat vähentäneet autojen vientimääriä Suomesta Venäjälle merkittävästi. Tuontitullien tarkoituksena on nostaa kotimaan tuotantoa, ja niiden seurauksena autojen tuonti Venäjälle romahti. Autojen vienti Suomen kautta Venäjälle pysyy myös lähivuosina melko vähäisenä. Autojen tuonti suoraan Venäjälle on lisäänty-

nyt, kun uusi Laukaansuun suursatama (Ust-Lugan satama) Pietarin lähistöllä on otettu käyttöön.

Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli viime vuonna 58 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 42 prosenttia. ETLA arvioi maaliskuussa, että kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kasvaa tänä vuonna prosentin. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 12 prosenttia.

Paperiteollisuus

PAPERIN KULUTUS ON LASKUSSA EUROOPASSA

Euroopan heikko suhdannetilanne on vähentänyt paperin kulutusta. Aikakauslehtipaperin kysynnän lasku jatkuu Euroopassa. Samanaikaisesti kilpailu tilauksista ja kustannuskilpailu kovenee entisestään. Koska paperiteollisuuden viennistämme noin 70 prosenttia menee Euroopan markkinoille, Suomen paperiteollisuuden näkymät riippuvat pitkälti Euroopan taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi digitaalisen median merkitys on kasvanut painetun median kustannuksella. Näin ollen varsinkin painopapereiden kysyntä on vähentynyt, ja tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia.

Kiina nousi vuonna 2009 paperin ja kartongin suurimmaksi tuottaja- ja kuluttajamaaksi. Pakkauskartongin ja -paperin osuus kulutuksesta ja tuotannosta on noin 70 prosenttia. Kiinaan rakennetaan vuosina 2013–2016 paljon uutta paperi- ja kartonkikapasiteettia. Esimerkiksi Stora Enso investoi 1.6 miljardia euroa kartonki- ja sellutehtaan rakentamiseen Beihain kaupunkiin Kiinassa. Kartonkikoneen vuosikapasiteetti tulee olemaan 450 000 tonnia ja sellutehtaan vuosikapasiteetti 900 000 tonnia. Tuotanto käynnistyy vuoden 2014 viimeisellä neljänneksellä.

PAPERIN TUOTANNON KAPASITEETTIA VÄHENNETÄÄN TÄNÄ VUONNA

Suomalaisten metsäteollisuusyritysten paperin ja kartongin tuotantokapasiteetista 61 prosenttia oli vuonna 2011 Suomen ulkopuolella – 53 prosenttia Euroopassa, 5 prosenttia Kiinassa, 2 prosenttia Yhdysvalloissa ja prosentti Brasiliassa. Vajaa kolmannes Länsi-Euroopan paperi- ja kartonkikapasiteetista on suomalaisten yhtiöiden omistuksessa. Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset ovat Stora Enso, UPM-Kymmene ja SCA. Maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajat ovat Kiina, USA, Japani, Saksa, Kanada, Etelä-Korea, Suomi, Ruotsi, Brasilia ja Indonesia.

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

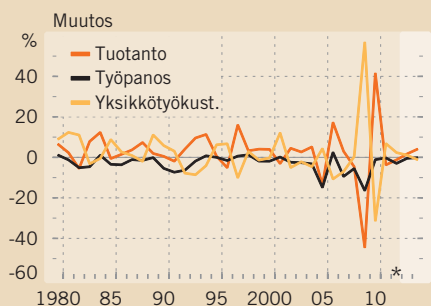
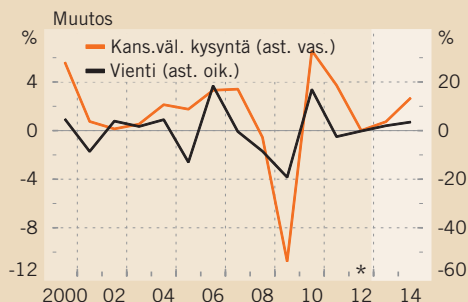
ETLA S13.1/ade08

Kiinan osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 24 prosenttia vuonna 2011. Yhdysvaltojen osuus oli 18 prosenttia.

Metsäyhtiöt ovat jo useita vuosia sulkenneet tehtaita ja tuotantolinjoja vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päällystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty, mutta myös sellun tuotantolinjoja on suljettu. Sanomalehtipaperin osuus Suomen paperin viennistä on enää kolme prosenttia. Heikon kannattavuuden takia tuotantoa on lopetettu myös muualla kuin Suomessa.

UPM sulki huhtikuussa paperikoneen Raumalla ja myös Ettringenissä Saksassa. Stracelin tehdas

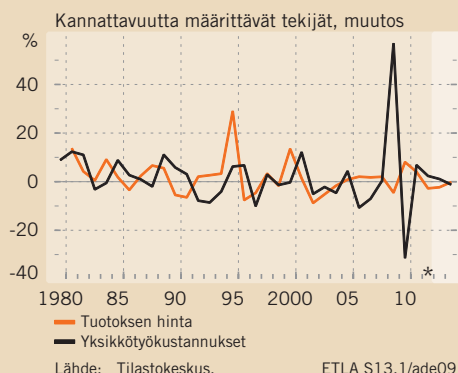
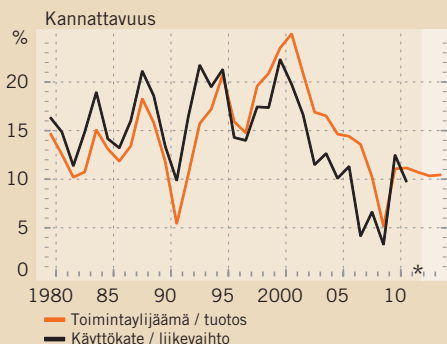
Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tullihallitus.

ETLA S13.1/ade01

Kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ade09

Ranskassa on myyty ja myös Docellesin tehtaasta aiotaan luopua. Yhtiön painopaperikapasiteetti Euroopassa vähenee pysyvästi 850 000 tonnilla tänä vuonna.

PÄÄSTÖKAUPPA JA RIKKIDIREKTIIVI NOSTAVAT PAPERITEOLLISUUDEN KUSTANNUKSIA ENTISESTÄÄN

Suomen kustannustaso on korkeampi kuin muualla Euroopassa, mikä johtuu muun muassa korkeasta raakapuun hinnasta ml. korjuu- ja kulje-

Keskeiset tunnusluvut

	2009	2010	% -muutos		2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	Keskimäärin	
									2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-19.2	16.9	-2.5	-0.2	2.0	4.0			-3.4	2.0
Vientihinta	-2.2	5.2	6.6	-2.3	-3.0	0.0			1.6	-1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>										
Tuotanto (arvonlisäys)	-44.5	41.5	-3.7	-1.2	1.7	4.1			-6.3	3.1
- työpanos	-16.4	-1.1	-0.3	-3.0	-0.5	-0.1			-5.5	-0.3
- työn tuottavuus	-33.7	43.2	-3.4	1.8	2.2	4.2			1.8	3.3
siitä:										
- pääomavaltaituminen	5.4	-1.1	-1.7	-1.2	-2.4	-2.5			0.7	-2.3
- kokonaistuottavuus	-37.1	44.7	-1.8	3.1	4.8	6.9			1.5	5.8

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous

Kemia

Energia

Liikenne

Tuonti

Muut panokset

Työvoimakustannukset

Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Paperi-
teollisuus
13.7 mrd. EUR

TUOTOS

Muu teollisuus

Vienti

Palvelut

Muu käyttö

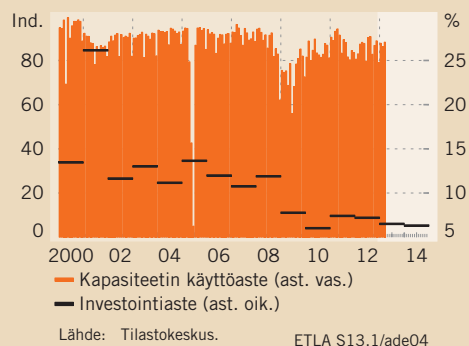
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13d

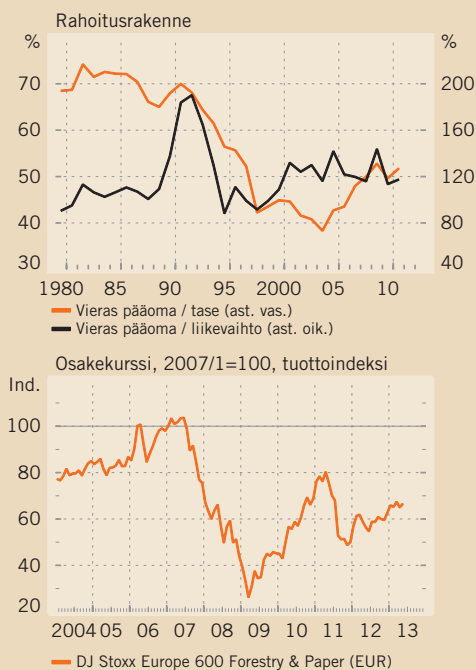
tuskustannukset. Pitkä maantieteellinen etäisyys Euroopan päämarkkinoille ja kilpailijamaita korkeampi sähkövero nostavat myös kustannuksia. Dieselveron nosto puolestaan lisää kuljetuskustannuksia.

Päästökaupan uudistamisesta neuvoteltiin joulukuussa 2012. Ilmast sopimuksen tuomat lisäkustannukset ovat nousemassa uusiksi uhkiksi metsäteollisuuden kannattavuudelle ja kilpailukyvyille. Päästökaupan lisäkustannukset heikentävät metsäteollisuuden kilpailukykyä, kun kustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla. Vain kolmannes maailman paperiteollisuuden tuotannosta kuuluu tällä hetkellä päästövähennysvelvoitteiden piiriin. Euroopassa metsäteollisuuden kustannukset nousevat siten enemmän kuin muualla

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S13.1/ade10

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8.7
bruttokansantuotteesta	1.8
tavaraviennistä	15.4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oy	9 982	17 947
Stora Enso Oy	9 071	19 824
Metsäliitto Osuuskunta	4 757	8 205
Sappi Finland Oy	496	638
Walki Group Oy	304	941

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Saksa	18.4	Eurooppa	70.5
Iso-Britannia	9.9	- EU27	58.7
Yhdysvallat	6.3	- Euroalue	38.6
Venäjä	6.2	Pohjois-Amerikka	6.5
Kiina	5.8	Etelä-Amerikka	3.0
Belgia	5.1	Lähi- ja Keski-itä	2.2
Espanja	4.4	Kaukoitā	12.5
Puola	4.4	Afrikka	2.6
Ruotsi	3.3		
Italia	3.0		

maailmassa. Maailmanlaajuisesti sitova ilmasto-sopimus valmistuu vuonna 2015, mutta astuu voimaan vasta vuonna 2020. EU:n keskeiset kilpailijamaat jäävät siten sitovien ilmastovelvoitteiden ulkopuolelle.

Laivojen polttoaineiden rikkipitoisuuden enimmäisraja laskee 0.1 prosenttiin vuoden 2015 alusta Itämeren, Pohjanmeren ja Englannin kanalin alueella. EU:n rikkidirektiivin voimaantulo aiheuttaa suomalaiselle metsäteollisuudelle vähintään 200 miljoonan euron vuosittaiset lisäkustannukset, koska valtaosa toimituksista menee meriteitse. Pahimmillaan tuotantoa ajautuu pois Suomesta. Yritykset ovat tässä tilanteessa haluttomia investoimaan, koska toimintaympäristö on niin epävarma. Rikkidirektiivin myötä tarvitaan suuria investointeja laivakalustoon ja infrastruktuuriin. Sopeutumisaika on kuitenkin liian lyhyt.

ALAN TUOTANNON JA VIENNIN ODOTETAAN KÄÄNTYVÄN KASVUUN TÄNÄ VUONNA

Paperiteollisuus on viennin arvo-osuuksilla mitattuna toiseksi suurin toimiala. Sen kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus koko toimialan viennistä oli viime vuonna 67 prosenttia. Saksa oli suurin vientimaa 18 prosentin osuudella, mutta sinne vietyjen paperiteollisuustuotteiden viennin arvo jäi 10 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Toiseksi merkittävin maa oli Iso-Britannia 10 prosentin osuudella, ja vienti sinne supistui arvoltaan 7 prosenttia. Vienti Yhdysvaltoihin lisääntyi 10 prosenttia, Venäjälle 7 prosenttia ja Kiinaan 13 prosenttia. Kaikkien kolmen maan osuus paperiteollisuuden viennistä oli noin 6 prosenttia. Toimialan vienti Belgiaan kasvoi 5 prosenttia, mutta toimitukset Espanjaan vähenivät 7 prosenttia ja Ruotsiin 13 prosenttia.

Toimialan viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 6 prosenttia vuodentakaisesta. Vientihinnat kääntyivät viime vuoden syys-

lokakuussa jyrkkään laskuun ja tammi-maaliskuussa vientihinnat laskivat keskimäärin vajaat 3 prosenttia vuodentakaisesta. Hintojen aleneminen heikentää alan kannattavuutta.

Kuukausittaiset vientimäärät kääntyivät viime vuoden heinäkuussa kasvuun runsaan vuoden kestäneen supistumisen jälkeen. Joulukuussa vientimäärä kuitenkin jäi edellisvuotista pienemmäksi. Viennin määrä nousi tammi-helmikuussa runsaat 10 prosenttia viimevuotisesta.

Uusien tilausten arvo on edelleen hienoisessa nousussa, vaikka paperiteollisuuden uusien tilausten arvo jäikin maaliskuussa edellisvuoden lukemiin. Tammi-maaliskuussa tilausten arvo oli vajaat 5 prosenttia edellisvuotista suurempi. Vientimaiden paperin kysyntä vaikuttaa tietysti ensisijaisesti tilauskannan kehitykseen. Suomalaiset paperin valmistajat ovat kuitenkin suuria kansainvälisiä konserneja, joten ne voivat myös itse päättää, minkä maan tehtaassa tilattuja eriä valmistavat. Paperiteollisuuden viennin arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna noin 2 prosenttia. Suhdanteiden parantuessa toimialan viennin kasvuvauhti nousee ensi vuonna noin 4 prosenttiin.

Pitkällä tähtäimellä alan vienti ei kuitenkaan nouse takavuosien lukemiin. Paperituotannon kapasiteetti Suomessa on vähentynyt, kun paperitehtaita on lakkautettu. Painopaperin tarve laskee, koska mainonta lehdissä vähenee ja siirtyy sähköiseen mediaan.

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan tuotannon määrä jäi Suomessa tammi-maaliskuussa 0.8 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Toimialan tuotoksen arvioidaan kääntyvän tänä vuonna 2 prosentin kasvuun. Ensi vuonna tuotanto kasvaa 4 prosenttia. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Puutuoteteollisuus

RAKENTAMISEN SUPISTUMINEN EUROOPASSA HEIKENTÄÄ SAHATAVARAN KYSYNTÄÄ TÄNÄKIN VUONNA

Keski-Euroopassa puutavaran tuotantokapasiteetti on lisääntynyt merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana, varsinkin Saksassa, joka on Euroopan suurin sahatavaran tuottaja. Ruotsissa sahauskapasiteetti kasvoi viime vuonna, ja Luoteis-Venäjällä sekä Siperiassa suunnitellaan uusia investointeja lähivuosille. Pitkällä aikavälillä kasvavalle tuotannolle riittää kysyntää, mutta tämänhetkinen taantuma heikentää sahatavaran kysyntää koko Euroopassa. Lisäksi ankaran talven takia rakennuskauden alku on siirtynyt tavanomaista myöhemmäksi, mikä myös on lykännyt sahatavaratoimituksia.

Rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään. Rakentaminen Euroopassa supistuu tänä vuonna kuudetta vuotta peräkkäin. Rakentamisen arvioidaan viime vuonna supistuneen Euroopassa keskimäärin 4.7 prosenttia edellisvuodesta. Euroconstruct-organisaatio alensi joulukuussa kuluvan vuoden rakentamisen ennusteensa. Uuden arvion mukaan rakentaminen supistuu tänä vuonna 1.5 prosenttia, koska työttömyys on korkea ja talouskasvu on pysähtynyt.

nyt. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta.

Korkea julkinen velka Espanjassa ja Portugalissa ja sen tuomat vaikeudet vähentävät edelleen rakentamista voimakkaasti. Etelä-Euroopan maissa asuntojen yltärinta, taloudelliset ongelmat ja lisääntyvä velka vaikuttavat rakentamiseen pitkäksi aikaa.

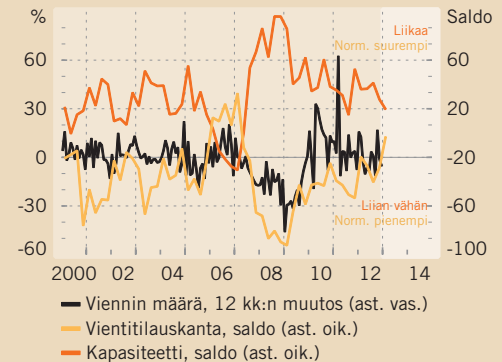
Rakentaminen kasvaa tänä vuonna kuitenkin Norjassa, Sveitsissä ja Saksassa. Ensi vuonna rakentaminen pysyy heikkona Euroopassa, ja vuonna 2015 rakentamisen kasvu jää hyvin vaatimattomaksi.

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

PUUTAVARAN VIENTI LISÄÄNTYI TAMMI-HELMIKUUSSA JAPANIIN, SAKSAAN, ALANKOMAIHIN JA KIINAAN

Japanin maanjäristyksen jälkeinen jälleenrakentamisen tarve on edelleen suuri, mutta siitä huolimatta Suomen puutavarateollisuuden vienti Japaniin jäi viime vuonna edellisvuoden lukemiin.

Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahataravaa Japaniin. Pohjois-Amerikka on Japanin suurin sahataravan toimittaja. Vuonna 2010 Pohjois-Amerikan osuus Japanin sahataravan tuonnista oli 42 prosenttia ja Euroopan osuus n. 35 prosenttia.

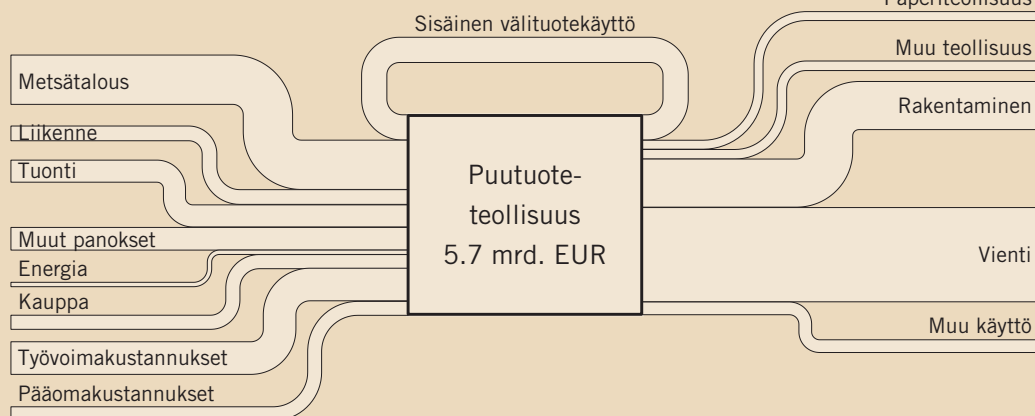
Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-24.4	15.8	1.6	0.6	1.0	3.0	-6.4	3.0
Vientihinta	-7.1	6.5	1.7	0.3	0.0	1.0	-0.5	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-26.5	23.7	2.4	-4.9	1.0	2.9	-6.0	3.3
- työpanos	-13.4	3.2	1.0	-4.9	-1.4	-2.2	-3.6	-0.5
- työn tuottavuus	-15.1	19.8	1.4	0.0	2.4	5.2	-2.5	3.8
siitä:								
- pääomavaltaituminen	1.6	-0.6	0.0	0.9	0.1	0.3	0.6	0.0
- kokonaistuottavuus	-16.4	20.6	1.4	-0.9	2.3	4.9	-3.0	3.8

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

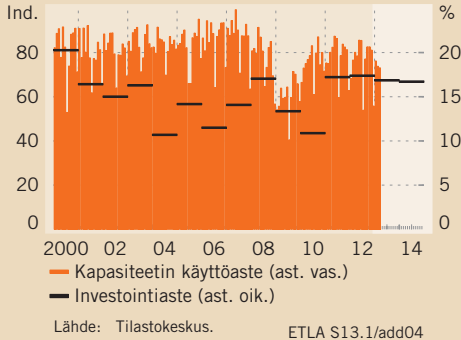
ETLA S13.1/a13c

Suomelle merkittäviä puutavarateollisuuden vientimaita ovat Japanin lisäksi Iso-Britannia, Saksa ja Ranska. Myös Pohjois-Afrikka on viime vuosi-

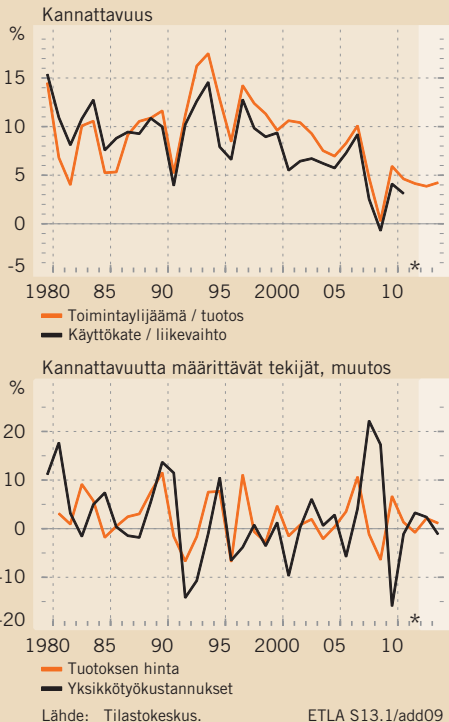
na noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Panostukset infrastruktuuriin lisäävät puutuotteiden tarvetta lähivuosina. Pitkällä aikavälillä nopea väestön kasvu Afrikassa lisää rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää. Egypti oli viime vuonna puutuoteteollisuutemme viidenneksi tärkein kohdema ja Algeria oli seitsemänneksi tärkein vientimaa. Venäjällä puutavaran kysyntä kasvaa lähivuosina asutorkentamisen ansiosta, mikä lisää Suomen vientimahdollisuuksia.

Kiinan sahatavaran ja puun tuonti on viime vuosina kasvanut, koska sahatavaraa tarvitaan rakentamisessa, rakennustuotteiden valmistuksessa ja huonekaluteollisuudessa. Kiina on yksi maailman suurimmista puuhuonekalujen vientimaisista. Suurin osa Kiinan sahatavaran tuonnista tulee Venäjältä, Kanadasta, Uudesta-Seelannista

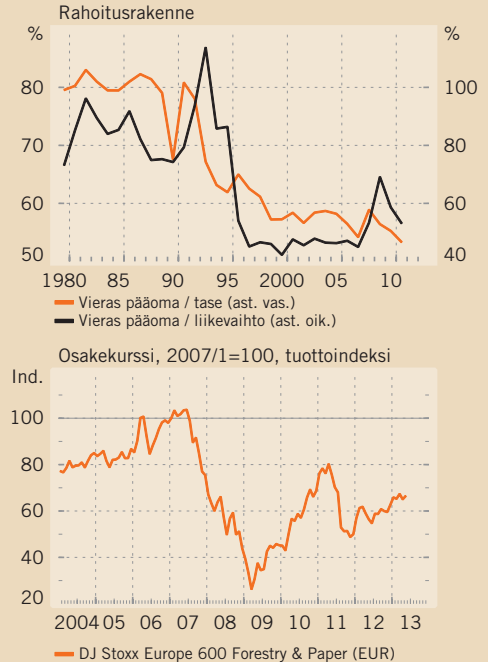
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

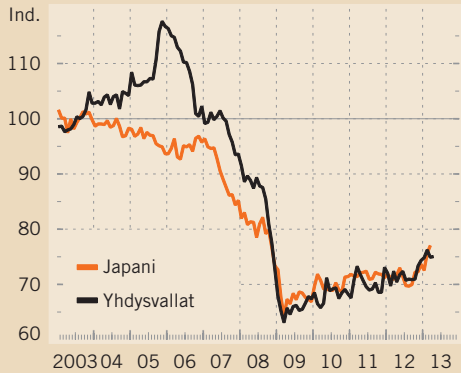

Rahoitusrakenne ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S13.1/add10

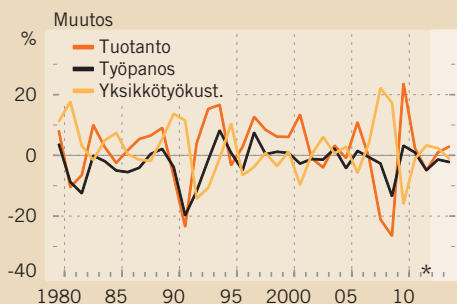
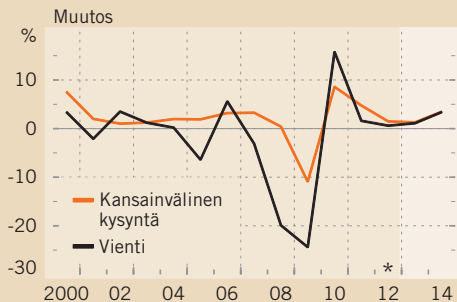
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/add08

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tullihallitus.

ETLA S13.1/add01

ja Yhdysvalloista. Euroopan maiden sahatavaran vienti Kiinaan on melko vähäistä. Suomen vienti Kiinaan lisääntyi viime vuonna arvoltaan 24 prosenttia, Kiina oli alan vientimaista 16 sijalla.

Pohjois-Amerikassa uusien asuntojen aloitukset ovat edelleen erittäin matalalla tasolla. Yhdysvalloissa sahatavaran kulutus on siksi vielä huomattavasti alemmalla tasolla kuin 2000-luvun alussa. Eniten sahatavaraa Yhdysvaltoihin vievät Kanada, Saksa ja Ruotsi. Myös Kanadassa uusien asuntojen aloitusmäärät ovat pienet. Yhdysvaltojen osuus puutavarateollisuuden viennistämme oli viime vuonna alle prosentin.

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3.4
bruttokansantuotteesta	0.7
tavaraviennistä	3.8

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

Liikevaihto, milj. e Henkilöstö¹⁾

UPM - Metsä, sahat ja vaneri	2 027	5 224
Stora Enso Timber Oy	1 671	4 484
Metsäliiton Puutuoteteollisuus	939	2 900
Versowood Oy	227	662
Koskisen Oy	203	988

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Japani	13.1	Eurooppa	60.6
Iso-Britannia	10.7	- EU27	52.0
Saksa	10.5	- Euroalue	31.7
Ranska	8.1	- EFTA	4.6
Egypti	7.0	Pohjois-Amerikka	0.8
Ruotsi	4.9	Lähi- ja Keski-itä	6.1
Algeria	4.3	Kaukoit	17.1
Alankomaat	4.1	Afrikka	15.0
Norja	3.4		
Venäjä	2.9		

ALAN TUOTANNON ARVIOIDAAN KÄÄNTYVÄN KASVUUN JO TÄNÄ VUONNA

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaisteman suhdannebarometrin mukaan puuteollisuuden suhdannetilanne on edelleen tavanomaista heikompi. Yli puolet yrityksistä kuitenkin odotti, että suhdannenäkymät paranevat lähimmän puolen vuoden aikana. Vastaajien mukaan tuotanto on hienoisessa kasvussa ja tilauskanta on jo lähellä normaalitasoa. Kannattavuuskin on kohenemassa.

Sahatavaran ja puutuotteiden viennin arvo nousi tammi-helmikuussa 6 prosenttia vuodentakaisesta. Alan vientimäärä kasvoi 4 prosenttia. ETLA arvioi maaliskuussa, että puutavarateollisuuden vienti kasvaa tänä vuonna prosentin ja ensi vuonna noin 3 prosenttia. Kotimaassa talonrakentaminen supistuu vielä tänä vuonna vajaat 3 prosenttia, mikä tuntuvasti heikentää sahatavaran kotimaista kysyntää.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan puutavarateollisuuden tuotanto supistui tammi-maaliskuussa 4,9 prosenttia vuodentakaisesti. Puutavarateollisuuden tuotoksen arvioidaan kääntyvän prosentin kasvuun tänä vuonna ja ensi vuonna tuotanto kasvaa 3 prosenttia. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

INVESTOINNIT KOTIMAASSA EIVÄT JUURI KASVA

Puuteollisuuden investoinnit kotimaassa eivät kasva lähivuosina, ja investointiaste pysyy 15 prosentin paikkeilla. Suuret yritykset Stora Enso, UPM-Kymmene ja Metsä-Botnia ovat viime vuosina investoineet lähinnä sahoihin Venäjälle. Pestovossa sijaitsee UPM:n omistama saha. UPM Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin jo vuonna 1990 ja viimeksi sitä laajennettiin vuonna 2008. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 75 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Virossa UPM laajensi Otepään vaneritehdastaan vuonna 2008. Stora Enso omistaa sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä. Podporozhessa sijaitsee Metsä-Botnian omistama saha. Koski-

sen Oy valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa, Venäjällä.

VENÄJÄN WTO-JÄSENYYDEN MYÖTÄ HAVUPUUN VIENTITULLIT PUOLITTUIVAT

Ulkomaisen puun osuus Suomen metsäteollisuuden puun hankinnasta (= markkinahakkuut + tuonti – vienti) laski viime vuonna 16 prosenttiin. Venäläisen puun osuus metsäteollisuuden käyttämästä raakapuusta oli viime vuonna enää vajaat 11 prosenttia, kun se 2000-luvulla oli keskimäärin noin viidennes. Vuonna 2012 Venäjältä tuotiin 6,6 miljoonaa kuutiometriä puuta Suomeen, mikä oli 65 prosenttia kaikesta tuontipuusta. Muista maista tuotiin yhteensä 3,5 miljoonaa kuutiometriä puuta. Latvian osuus tuontipuun määrästä oli 16 prosenttia, Viron 14 prosenttia, ja Ruotsin 2 prosenttia.

Venäjällä on 2000-luvulla yritetty edistää teollisia investointeja metsäsektorilla käyttämällä vientitulleja. Pyrkimyksenä on ollut tukea maan omaa metsäteollisuutta ja myös painostaa ulkomaisia yrityksiä siirtämään jatkojalostuskapasiteettiaan Venäjälle.

Venäjän hallitus oli aikeissa nostaa havupuun ja yli 15 cm läpimittaisen koivun vientitulleja 15 eurosta kuutiolta vähintään 50 euroon kuutiolta vuoden 2011 alusta. Joulukuussa 2010 ja myös lokakuussa 2011 Venäjän hallitus kuitenkin päätti olla nostamatta vientitulleja. Tukkipuun tuonti Venäjältä olisi tullut kannattamattomaksi, mikäli suunnitellut korotukset olisivat toteutuneet. Alle 15 cm läpimittaisen koivun tullittomuus jatkui.

Venäjän ja EU:n välisissä WTO-neuvotteluissa marraskuussa 2010 päätettiin, että puutullit eivät täysin poistu Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuksessa, mutta lehtipuiden tullimaksut laskevat euro-määräisesti noin neljäsosaan vuoden 2011 tasosta ja havupuiden tullimaksut noin puoleen. WTO hyväksyi Venäjän jäsenekseen joulukuussa 2011. Jäsenyys astui voimaan elokuussa 2012.

EU-markkinoille ja Suomeen mänty ja kuusi tuodaan jatkossa kiintiön puitteissa. Kuusen vienti-

tulli on nyt 13 %, männyn 15 %, koivun 7 % ja haavan 5 % tullausarvosta. Havupuiden tullimaksut laskivat siten noin 15 eurosta noin 7.5 euroon kuutiolta. Kiintiön koko on 9.5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Muiden kuin EU-maiden havupuutullia nostettiin 55 euroon kuutiolta. EU:n kiintiö ei tule rajoittamaan vientiä Venäjältä merkittävästi, koska se on lähes yhtä suuri kuin viennin huippuvuosina. Käytännös-

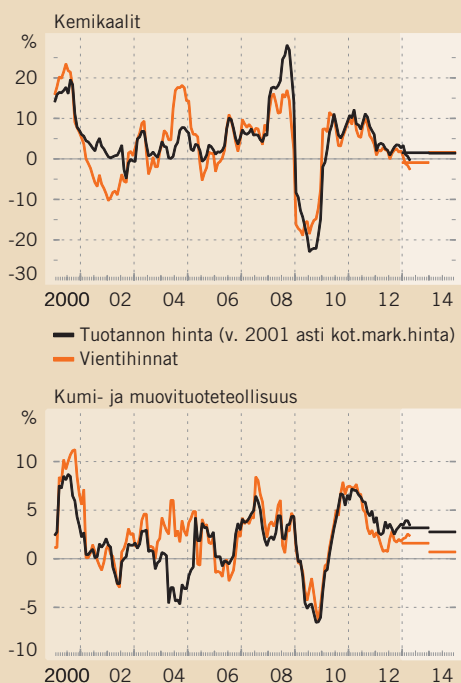
sä yritykset hakevat EU:lta tarvitsemansa kiintiön. Tulliviranomaiset antavat kiintiöluvan, jotta puuta voidaan tuoda Venäjältä alennetulla tullimaksulla. Kiintiöt eivät koske lehtipuun tuontia. Puutullien alentaminen edistää Venäjän ja Suomen välistä yhteistyötä ja siten myös Venäjän toivomia metsäteollisuusinvestointeja. EU:n kiintiöjärjestelmän soveltaminen käytännössä on alussa kuitenkin tuottanut jonkin verran vaikeuksia.

Kemianteollisuus

Kemianteollisuus on nykyisin viennin arvo-osuuk-
silla mitattuna suurin toimiala. Öljytuotteiden
osuus koko tavaravientimme arvosta oli viime
vuonna vajaat 11 prosenttia. Kemikaalien ja ke-
miallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) osuus oli
runsaat 10 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden
osuus oli vajaat 3 prosenttia.

Kemianteollisuuden tuotanto supistui kuluvan
vuoden tammi-maaliskuussa vajaat 8 prosenttia
vuodentakaisesta. Toimialaluokituksen uudistami-
sen jälkeen kemianteollisuuden alatoimialojen tuo-
tantotietoja ei ole enää saatavissa. Aikaisemmin
tiedot julkaistiin erikseen esimerkiksi kemikaalien
sekä kumi- ja muovituotteiden valmistuksesta.

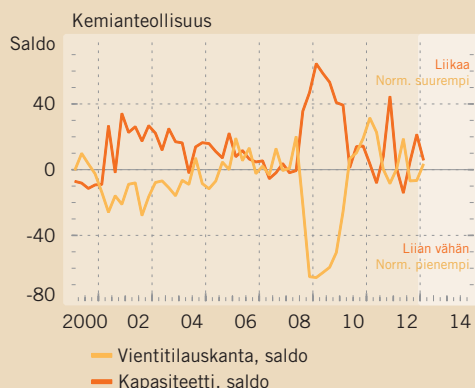
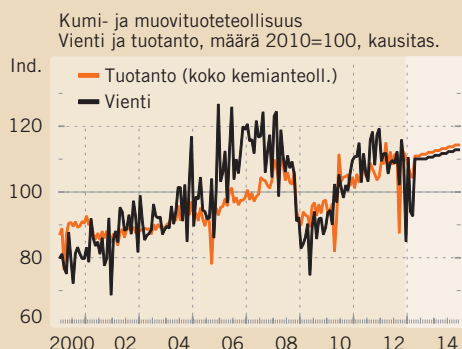
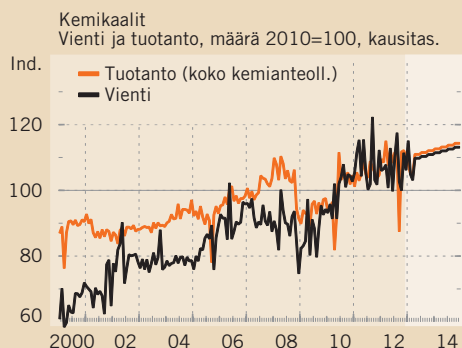
Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adfgh07

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus,
Tullihallitus.

ETLA S13.1/adfgh02

EK:n toukokuussa julkaiseman suhdannebarometrin mukaan kemianteollisuuden suhdanne tilanne paranee hieman seuraavan puolen vuoden aikana. Suhdanteiden paranemista odotti 17 prosenttia vastaajista ja vain 3 prosenttia odotti

heikkenevää kehitystä. Henkilöstön määrän odotetaan edelleen hieman vähenevän.

Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo supistui maaliskuussa peräti 18 prosenttia vuodenta-

Keskeiset tunnusluvut

	2009	2010	% -muutos				Keskimäärin	
			2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-8.2	13.2	8.6	1.0	3.0	2.0	1.7	3.0
Vientihinta	-18.4	13.5	14.4	6.0	-3.0	0.0	5.9	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	4.5	0.7	20.0	2.0	3.3	3.2	3.3	3.3
- työpanos	-9.4	1.5	0.4	-0.9	0.8	0.2	-2.2	0.6
- työn tuottavuus	15.3	-0.8	19.5	3.0	2.5	3.0	6.5	2.8
siitä:								
- pääomavaltuutuminen	6.4	-1.0	-0.2	-0.6	-1.5	-0.9	1.9	-0.8
- kokonaistuottavuus	8.4	0.2	19.8	3.6	4.1	3.9	4.5	3.7

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Muut palvelut
Tuonti
Muu panoskäyttö
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Kemianteollisuus
22.3 mrd. EUR

TUOTOS

Maatalous
Paperiteollisuus
Rakentaminen
Liikenne
Muut palvelut
Vienti
Kulutus
Muu käyttö

kaisesta. Tammi-maaliskuussa niiden arvo jäi 7.7 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Arvioimme maaliskuussa, että kemianteollisuuden vienti kasvaa tänä vuonna 3 prosenttia ja ensi vuonna 2 prosenttia. Ennusteemme mukaan tuotanto kasvaa prosentin tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo kohosi kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 2 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo nousi 11 prosenttia.

Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien suurin asiakasryhmä. Alan kemikaaleista suurin osa myydään kotimaahan. Paperiteollisuuden vientinäköymät ovat kohtalaisen hyvät, joten paperiteollisuuskemikaalien kysyntä pysyy vakaana.

Talonrakentaminen kääntyy kasvuun vasta ensi vuonna, joten maalien kotimainen kysyntä pysyy vielä tänä vuonna heikkona. Maali- ja väriteollisuuden vienti Venäjälle ja Viroon väheni viime vuonna, mutta vienti muihin Baltian maihin oli kovassa kasvussa. Paikallinen tuotanto on myös lisääntynyt. Suomalaiset maalien valmistajat ovat investoineet tuotantolaitoksiin muun muassa Venäjälle, Ruotsiin, Puolaan ja Kiinaan. Länsi-Euroopassa maalin vuosikulutus asukasta kohden on noin 8–15 litraa. Itä-Euroopassa kulutus on vielä huomattavasti matalampi. Venäjällä vuosikulutus asukasta kohden on noin 6 litraa ja Kiinassa noin litra.

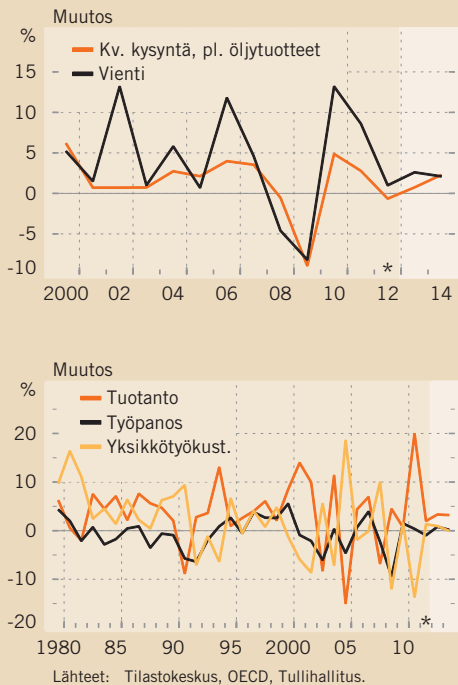
Teollisuuspinnoitteiden kysyntänäköymät paranevat ensi vuonna, kun koneiden ja laitteiden sekä metallituotteiden tuotannon kasvuvauhti nousee.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkaineet) vienti lisääntyy tänä vuonna noin 3 prosenttia ja ensi vuonna noin 2 prosenttia.

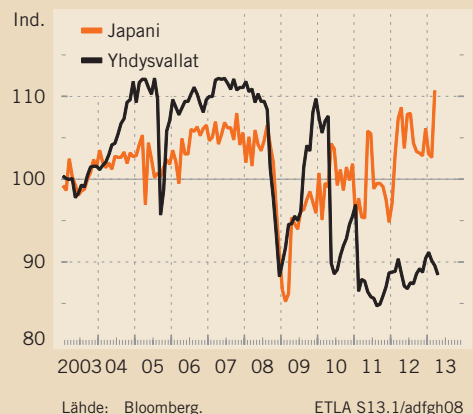
ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

Öljytuotteiden viennin arvo kasvoi kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 22 prosenttia edellisvuodesta. ETLAn arvion mukaan hinnat laskivat samaan

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

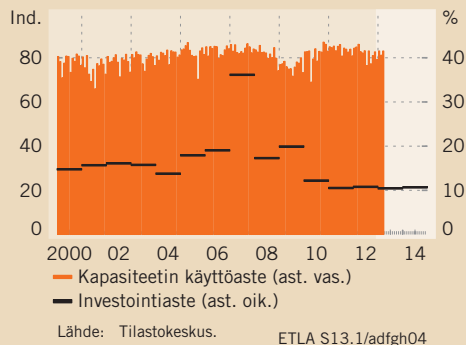

aikaan keskimäärin vajaat 3 prosenttia, joten alan vientimäärä lisääntyi vajaat 26 prosenttia.

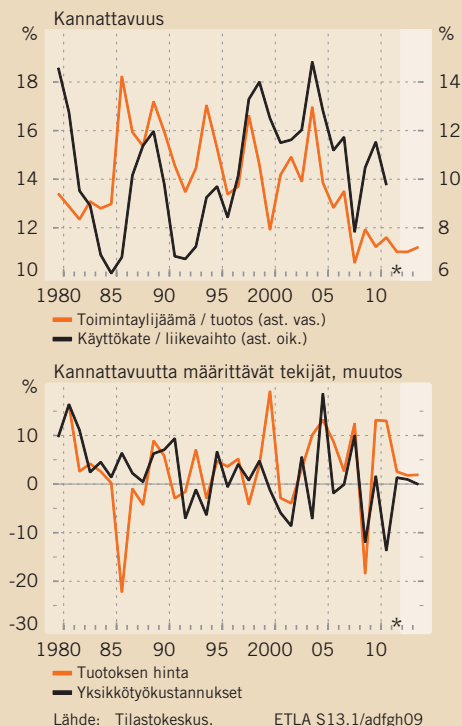
International Energy Agency arvioi huhtikuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kasvaa tänä vuonna 0.9 prosenttia. OECD-maiden öljyn kysyntä vähenee tänä vuonna prosentin. Euroopan OECD-maiden kysyntä laskee 3.8 prosenttia ja Amerikan kysyntä jää edellisvuoden lukemiin. Muiden kuin OECD-maiden kysyntä sen sijaan kasvaa tänä vuonna 2.9 prosenttia. Aasiassa kysyntä lisääntyy 3 prosenttia. International Energy Agencyn mukaan kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on 59 prosenttia. Saksa kuuluu näiden maiden joukkoon. Öljyn kysyntä vähenee tänä vuonna Saksassa 1.6 prosenttia. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Japani, Intia ja Venäjä. Öljytuotteiden maailmanlaajuisen kysynnän

kasvun odotetaan jäävän alle prosentin seuraavan viiden vuoden aikana.

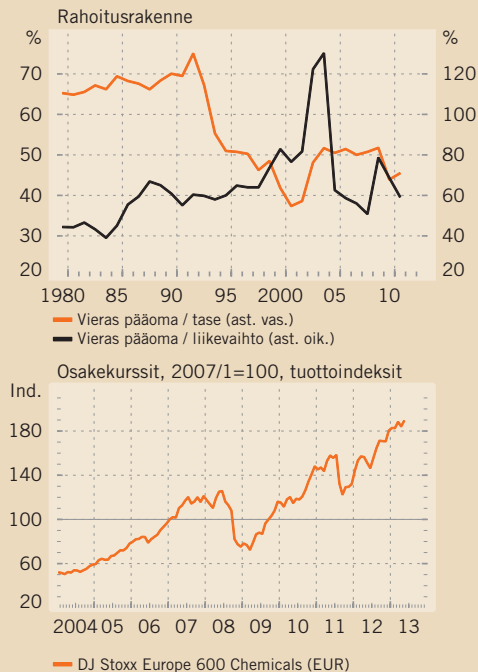
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kannattavuus

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Kansainvälisten ennusteiden mukaan raakaöljyn tuotanto vähenee lähivuosina Euroopassa. Venäjän tuotanto pysyy ennallaan, mutta Norjan ja Ison-Britannian tuotanto vähenee. Vuonna 2011 suurimmat tuottajamaat olivat Saudi-Arabia, Venäjä, USA, Iran ja Kiina. Koko maailmassa on 662 öljynjalostamoa, joista 118 sijaitsee Euroopassa. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Ranskassa, Isossa-Britanniassa ja Espanjassa.

Suomessa jalostetun bensiinin tärkeimmät vientimarkkinat olivat viime vuonna Yhdysvallat, Ruotsi ja Kanada, joiden osuus bensiinin viennistä oli 55 prosenttia. Rikittömien puhtaiden liikenteen polt-

toaineiden, erityisesti dieselin, kysyntä on kasvanut Euroopassa nopeasti, koska dieselautojen osuus uusista henkilöautoista kohoaa. Dieselin tärkeimmät vientimaat olivat viime vuonna Ruotsi, Saksa ja Espanja, joiden osuus oli 63 prosenttia.

Biopolttoaineiden käytön odotetaan lisääntyvän kaikilla kehittyneillä markkinoilla. Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina. EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukaan uusiutuvan energian osuuden liikenteen energiankäytössä tulisi olla 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Suomen valtio on asettanut tavoitteen, että osuus olisi 20 prosenttia. Yhdysvaltojen tavoite on 20 prosenttia vuoteen 2022 mennessä. EU:ssa biodieselin suurimmat markkinat ovat toistaiseksi Saksassa ja Ranskassa. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta.

Arvioimme, että öljytuotteiden viennin määrä kasvaa tänä vuonna noin 2 prosenttia ja ensi vuonna vajaat 3 prosenttia.

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	12.8
bruttokansantuotteesta	2.7
tavaraviennistä	23.4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste Oil Oyj	15 420	4 930
Kemira Oyj	2 207	5 010
Nokian Renkaat Oyj	1 457	3 870
Orion Oyj	918	3 330
Dynea Oy	826	2 080

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Ruotsi	18.7	Eurooppa	80.6
Venäjä	12.5	- EU27	60.8
Yhdysvallat	7.7	- Euroalue	28.8
Alankomaat	7.5	- EFTA	5.1
Saksa	6.1	Pohjois-Amerikka	9.4
Belgia	5.9	Kaukoit	5.4
Iso-Britannia	4.7	Afrikka	2.3
Viro	3.7		
Norja	3.6		
Ranska	3.2		

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo väheni kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 6 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Vientimäärä laski 8 prosenttia, sillä vientihinnat nousivat runsaat 2 prosenttia. Kumi- ja muovituotteiden viennistä runsaat 60 prosenttia on muovituotteiden vientiä.

Kumituotteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään, jotka ovat renkaat, tekniset kumituotteet ja kumijalkineet. Alan tuotannosta kaksi kolmasosaa menee vientiin. Tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä on noin neljä viidesosaa. Tammi-helmikuussa uusien kumirenkaiden vienti väheni arvoltaan 30 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsi, Norja, Venäjä, Yhdysvallat ja Saksa olivat tärkeimmät vientimaat. Vienti Norjaan ja Yhdysvaltoihin oli kasvussa, mutta vienti Ruotsiin, Venäjälle ja Saksaan väheni huomattavasti.

Muovilaattojen ja -levyjen osuus muovituotteiden viennistä on noin 50 prosenttia. Muoviputkien ja -profiilien osuus on noin 11 prosenttia. Muovipakkausten osuus viennistä on 5 prosenttia ja rakennusmuovien osuus niinkään 5 prosenttia. Muiden muovituotteiden osuus on noin 29 prosenttia.

Rakentamisessa tarvittavien putkien ja muiden muovisten rakennustarvikkeiden kysyntänäkymät paranevat vasta ensi vuonna, kun talonrakentaminen kääntyy kasvuun.

Vähittäiskauppa ja elintarviketeollisuus käyttävät runsaasti muoviteollisuuden tuottamia pakkausmateriaaleja. Vähittäiskaupan tuotanto kasvaa vain prosentin tänä ja ensi vuonna. Elintarviketeollisuuden tuotanto lisääntyy 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Muovisten pakkausmateriaalien kysyntä kasvaa siten melko hitaasti.

Kumi- ja muovituotteiden vienti kasvaa noin 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna.

Elintarviketeollisuus

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN KUSTANNUKSET NOUSEVAT TÄNÄ VUONNA VIIMEVUOTISTA VÄHEMMÄN

Elintarviketeollisuus on Euroopan suurin ja eniten työllistävä teollisuudenala. Suomessa sen osuus teollisuustoimialojen tuotoksesta on alle kymmenen prosenttia. Koko elintarvikeketju työllistää noin 12 prosenttia työllisestä työvoimasta.

EU:n laajentuminen on lisännyt tuontia halpojen tuotantokustannusten maista. Suomessa myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on noin 20 prosenttia.

Suomen elintarviketuonnin arvo oli kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa 485 miljoonaa euroa, mikä oli 4 prosenttia edellisvuotista vähemmän. Juomien tuonti lisääntyi prosentin ja oli 53 miljoonaa euroa. Tärkeimmät tuontituotteet olivat hedelmät, alkoholijuomat, eläin- ja kasvirasvat sekä juusto. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Alankomaista, Ruotsista, Tanskasta ja Ranskasta.

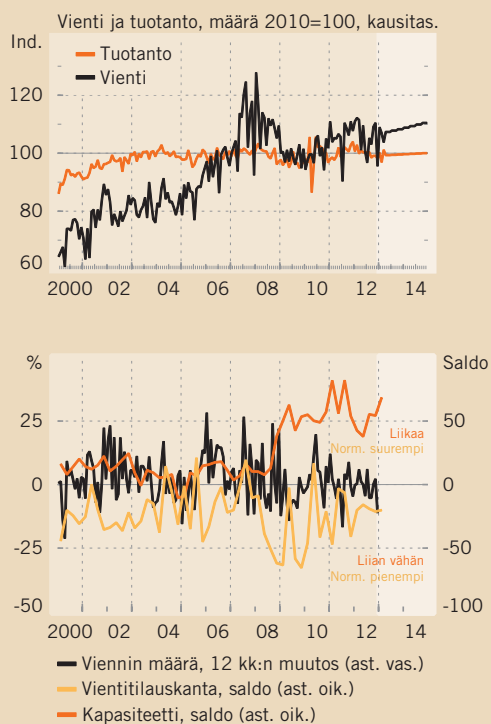
Suomen elintarviketeollisuuden kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus. Runsaat puolet tuotannon bruttoarvos-

ta muodostuu näillä aloilla. Atria ja HKScan ovat suurimmat lihateollisuuden yritykset. Euroopan heikko suhdannetilanne hidastaa tänä vuonna arvokkaampien lihatuotteiden kysynnän kasvua. HKScanilla on tuotantoa Virossa, Liettuaassa, Latviassa, Ruotsissa, Puolassa ja Tanskassa. Atrialla on tuotantoa Ruotsissa, kaksi tuotantolaitosta Virossa ja kaksi lihavalmistetehdasta Venäjällä. Lihan kysyntä Venäjällä kasvaa enemmän kuin maan oma tuotanto. Venäjä on maailman suurin lihan nettotuoja. Kansainvälisiä lihanjalostusteollisuuden toimijoita on vain vähän Venäjällä ja Atria on niistä suurin.

Hintojen muutos

Vienti, tuotanto ja tilaukset

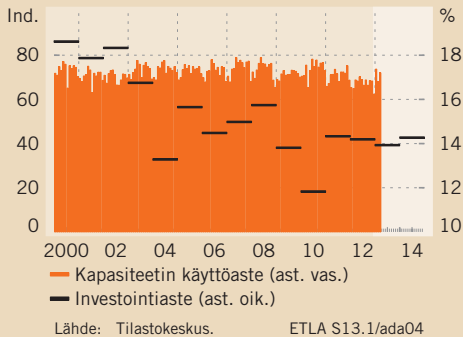

Elintarviketeollisuusliiton helmikuussa tekemän selvityksen mukaan elintarviketeollisuuden kus-

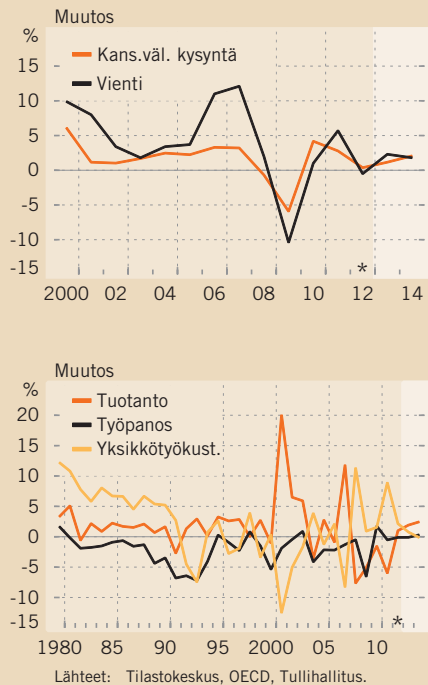
tannukset kohosivat viime vuonna 5.2 prosenttia edellisvuodesta. Eniten nousivat raaka-aineiden ja energian kustannukset. Kustannusten arvioidaan nousevan tänä vuonna keskimäärin 3.9 prosenttia. Veronkorotukset makeisille, virvoitusjuomille ja alkoholijuomille lisäävät hintojen nousupaineita. Vastaajista 37 prosenttia arvioi, että yritysten kannattavuus heikkeni viime vuonna. Yrityksistä 14 prosenttia odottaa, että kannattavuus heikkenee tänäkin vuonna ja 39 prosenttia odotti, että kannattavuus paranee.

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaiseman suhdannetiedustelun mukaan 80 prosenttia vastaajista arvioi, että suhdanteet pysyvät lähikuukausina ennallaan.

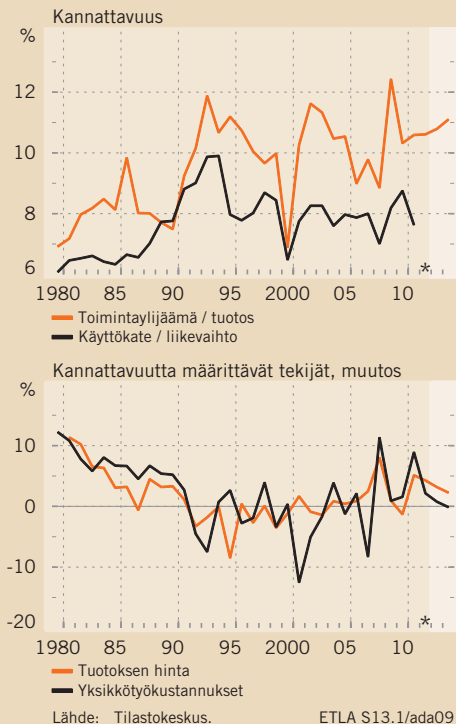
Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

SUOMESSA RUOAN ARVONLISÄVEROA KOROTETTIIN VUODEN ALUSTA

Elintarvikkeiden yleinen arvonlisäverokanta alennettiin 17 prosentista 12 prosenttiin lokakuun alusta 2009. Mietojen alkoholijuomien arvonlisäverokanta pysyi edelleen 22 prosentissa.

Ravintola- ja henkilöstöruokailun arvonlisävero alennettiin 22 prosentista kauppapuuroan veron tasolle heinäkuussa 2010. Samanaikaisesti kaikkia alv-kantoja nostettiin yhdellä prosenttiyksiköllä. Ruoan arvonlisäveroa korotettiin yhdellä prosenttiyksiköllä myös 1.1.2013 alkaen 14 prosenttiin. Yleinen arvonlisäverokanta on 24 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

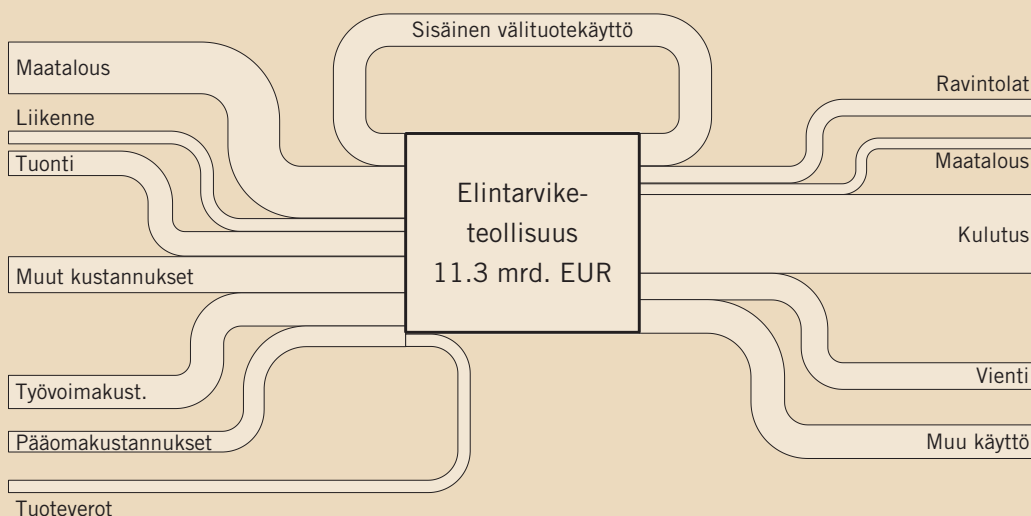
			% -muutos				Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-10.4	1.0	5.7	-0.5	2.0	2.0	-0.6	3.0
Vientihinta	-1.3	7.1	4.3	6.5	1.0	2.0	4.6	1.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-5.1	-1.5	-6.0	1.0	1.9	2.4	-4.1	2.4
- työpanos	-6.6	1.8	-0.5	-0.1	-0.1	0.3	-1.2	0.4
- työn tuottavuus	1.6	-3.2	-5.5	1.1	2.0	2.1	-2.7	2.0
siitä:								
- pääomavaltaituminen	2.8	-1.1	0.2	-0.8	-0.7	-0.7	0.3	-0.6
- kokonaistuottavuus	-1.2	-2.1	-5.7	1.9	2.8	2.8	-2.9	2.7

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

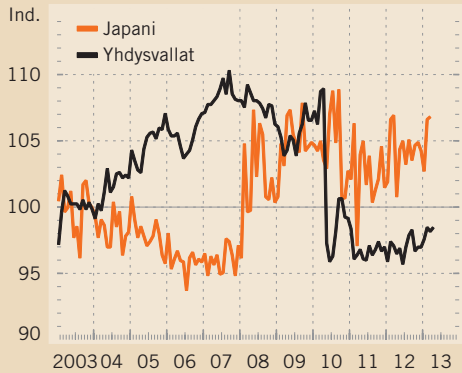
TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13a

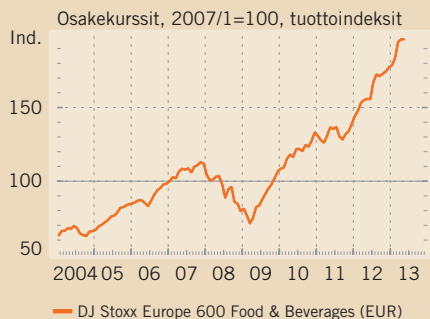
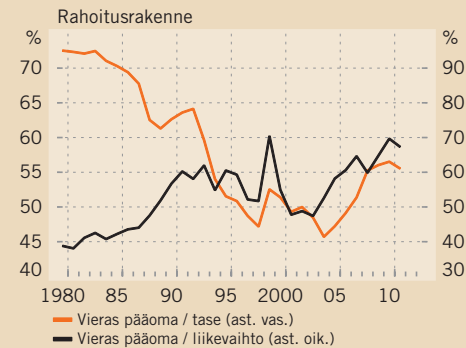
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/ada08

Rahoitusrakenne ja osakekurssit

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg.

ETLA S13.1/ada10

Hallitus on kuluvan vuoden maaliskuun kehysriihessään päättänyt nostaa makeisveroa. Elin-
tarviketeollisuusliitto vastustaa sokeriveroa sekä
makeis- ja virvoitusjuomaveroa. Liiton mielestä
valtion tulisi kerätä verotuloja elintarvikkeista vain
arvonlisäverotuksen kautta. Nouseva vero ohjaa
kysyntää edullisempiin tuontituotteisiin ja vääris-
tää näin kilpailua.

EU27-maissa elintarvikkeiden arvonlisäverokan-
ta vaihteli vuoden 2013 alussa 25 prosentin ja 0
prosentin välillä. Tanskassa verotus on jo kau-
an ollut kirein, 25 prosenttia. Romanian arvon-
lisävero on 24 prosenttia, Latvian ja Liettuan 21

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalos-
tus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä
maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	7.9
bruttokansantuotteesta	1.7
tavaraviennistä	2.5

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
HK-Scan Oyj	2 491	8 290
Valio Oy	1 929	4 530
Oy Karl Fazer Ab	1 576	13 900
Atria Yhtymä Oyj	1 302	5 470
Paulig Oy	870	1 970

Vientiosuudet alueittain 2012, %

Venäjä	28.6	Eurooppa	83.8
Ruotsi	19.0	- EU27	50.0
Viro	9.1	- Euroalue	19.8
Kiina	3.7	- EFTA	4.6
Norja	3.5	Pohjois-Amerikka	3.2
Iso-Britannia	2.9	Lähi- ja Keski-itä	1.8
Yhdysvallat	2.8	Kaukoit	8.2
Puola	2.6	Oseania	1.8
Saksa	2.5		
Tanska	1.8		

prosenttia. Bulgarian, Viron ja Slovakian arvonlisävero on 20 prosenttia, Unkarin 18, Tsekin 15, Suomen 14, Kreikan 13 ja Ruotsin 12 prosenttia. Muissa EU-maissa vero on 0–10 prosenttia. Saksassa se on 7 prosenttia, Ranskassa 5.5 ja Italiassa 4 prosenttia. Nollaverokanta on käytössä Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Maltalla. Useimmissa Euroopan maissa lähtökohtana on ollut, että ruokaa ei veroteta ollenkaan tai sitä verotetaan vain kevyesti.

Oluen korkea valmistevero heikentää Suomen panimoalan toimintaedellytyksiä ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Suomen panimoteollisuus on siksi jo usean vuoden ajan vaatinut olutveron puolittamista. Hallitus päinvastoin nosti oluen, siiderin ja long drink -juomien alkoholiveroa 15 prosenttia vuoden 2012 alusta. Korotuksen jälkeen Suomen vero on 1.44 eur/l (olut, joka sisältää 4.8 tilavuusprosenttia alkoholia), ja se on siten EU-maiden korkein. Pohjoismaat ja Iso-Britannia ovat perinteisesti olleet kireitä alkoholin verottajia. Isossa-Britanniassa olutvero on nyt 1.04 eur/l, Ruotsissa 0.87 eur/l ja Irlannissa 0.75 eur/l. Sloveniassa olutvero on 0.48 eur/l, Tanskassa 0.41 eur/l, Alankomaissa 0.33 eur/l, Kreikassa 0.31 eur/l, Italiassa 0.28 eur/l ja Virossa 0.27 eur/l. Saksassa olutvero on vain 0.09 eur/l, mikä on EU:n asettama minimitaso. Suomen hallitus päätti kehysriihessään alkoholiveron tuottotavoitteestaan, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että uusia veronkirstyksiä on tulossa vuoden 2014 alusta.

Matkustajatuonti vapautettiin vuonna 2004, ja sen seurauksena oluen tuonti kohosi merkittävästi 37.8 miljoonaan litraan edellisvuoden 27.8 miljoonasta litrasta. Vuonna 2012 oluen yksityinen matkailijatuonti oli gallup-tutkimusten mukaan 28.5 miljoonaa litraa. Kotimaanmyynti laski viime vuonna selvästi 428.6 miljoonaan litraan.

Vähittäiskauppojen oluen kampanjatarjoukset ovat viime vuosina hillinneet matkustajatuontin kasvua Virosta, mutta panimoiden kannattavuus kärsii, koska 60–80 prosenttia oluen hin-

nasta kaupassa on pelkkiä veroja. Alan yritysten mukaan olutveroa tulisi laskea lähemmäksi Viron tasoa, jotta kilpailuasema paranisi. Viron verotaso on huomattavasti alempi. Vaikka Viro nosti alkoholiveroaan 5 prosentilla vuodenvaihteessa, ja samansuuruinen korotus toteutuu seuraavan kolmen vuoden aikana, maidemme välinen veroero pysyy valtavan suurena ja matkustajatuonti jatkuu. Korkeat valmisteverot houkuttelevat panimoteollisuutta siirtämään toimintaa Suomesta edullisemman verotuksen maihin kuten Baltian maihin. Esimerkiksi Olvi Oyj:llä on tuotantoa Liettuassa, Latviassa, Virossa ja Valkovenäjällä.

ELINTARVIKKEIDEN VIENTI JÄI VUODEN ALUSSA EDELISVUODEN LUKEMIIN, MUTTA JUOMIEN VIENTI VÄHENI

Elintarviketeollisuusliiton mukaan teollisten elintarvikkeiden osuus elintarvikkeiden viennistä laski 80.9 prosenttiin vuonna 2011. Maataloustuotteiden kuten kauran, ohran, vehnän ja kalan osuus nousi 16.9 prosenttiin. Rehujen osuus laski 2.2 prosenttiin.

Elintarviketeollisuuden viennin arvo oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 221 miljoonaa euroa ja se oli prosentin edellisvuotista pienempi. Vientihinnat nousivat runsaat 2 prosenttia, ja vientimäärä väheni 3 prosenttia. Alan tärkeimmät vientituotteet olivat juusto, muut maitovalmisteet, alkoholijuomat ja voi.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) 58 prosenttia meni tammi-helmikuussa Venäjälle, Ruotsiin ja Viroon.

Teollisten elintarvikkeiden vienti Venäjälle oli tammi-helmikuussa arvoltaan 65 miljoonaa euroa, ja sen osuus elintarviketeollisuuden viennistämme oli edelleen 29 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti Venäjälle lisääntyi arvoltaan 2 prosenttia vuodentakaisesta, mutta juomien vienti väheni 14 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti Ruotsiin lisääntyi 13 prosenttia ja juomien väheni 13 prosenttia. Viroon vietiin 33 prosenttia edellisvuotista enemmän elintarvikkeita ja 7 prosenttia vähemmän juomia.

**ELINTARVIKETEOLLISUUDEN VIENNIN ODOTETAAN
KÄÄNTYVÄN KASVUUN TÄNÄ VUONNA**

ETLA arvioi maaliskuussa, että elintarviketeollisuuden vienti kasvaa noin 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan toimialan tuotanto jäi tammi-maaliskuussa vajaat 4 prosenttia edellisvuotis-

ta pienemmäksi. Tuotanto kotimaassa kasvaa 2 prosenttia molempina ennustevuosina. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat usein jonkin verran toisistaan. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan.

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus

NELJÄSOSA TOIMIALAN VIENNISTÄ MENEE VENÄJÄLLE

Kiinalaisten vaatteiden ja tekstiilien tuonti EU-maihin vapautettiin kokonaan valvonnasta vuonna 2009. EU-maista varsinkin Italian, Portugalin ja Ranskan tuotanto on kärsinyt Kiinan kaupan tuontirajoitusten poistamisesta. Yhdysvallat, Turkki, Etelä-Afrikka ja Brasilia ovat suojanneet omaa tekstiili- ja vaatetustuotantoaan vastaavilla tuontikiintiöjärjestelmillä.

EU-maista Italia on ylivoimaisesti suurin tekstiilien ja vaatteiden tuottajamaa. Ranskan ja Saksan tuotanto on alle puolet Italian tuotannon arvosta. Bulgaria, Portugali, Liettua, Romania ja Italia ovat asukasta kohti alan suurimmat työllistäjät.

Suomessa tekstiilien valmistus on vaatteiden valmistusta merkittävämpää, ja tekstiiliteollisuuden tuotannosta erikoistekstiilien osuus on yli puolet. Suurin osa teva-teollisuuden tuotannosta menee vientiin. Venäjälle meni viime vuonna 26 prosenttia alan viennistä. Suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannosta vain noin kymmenesosa on Suomessa. Kotimaisia tavaramerkkejä tuotetaan muun muassa Virossa ja Kauko-idässä, koska

palkat ovat siellä huomattavasti matalammat kuin Suomessa.

FINPRON vuonna 2009 keräämien tietojen mukaan vaatevalmistuksen työvoimakustannukset olivat vuonna 2007 Saksassa 26.18 eur/h (sis. sosiaalimaksut), Suomessa 23.76 eur/h, Yhdysvalloissa 17.09 eur/h, Virossa 6.26 eur/h, Puolassa 4.29 eur/h, Venäjällä 1.37 eur/h, Kiinassa 0.75 eur/h, Intiassa 0.35 eur/h, Sri Lankassa 0.30 eur/h ja Bangladeshissa 0.15 eur/h. Kansainvälisesti tunnettuja vaatemerkkejä valmistetaan muun muassa Intiassa, Bangladeshissa ja Sri Lankassa.

Hintojen muutos

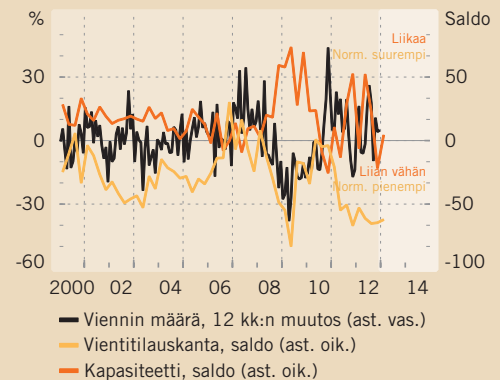

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adbc07

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2010=100, kausitas.

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S13.1/adbc02
Tullihallitus, Elinkeinoelämän keskusliitto.

VAIN VAATTEIDEN VIENNIN MÄÄRÄ OLI KASVUSSA TAMMI-HELMIKUUSSA

Tevanake-tuotteita vietiin kuluvaan vuoteen tammi-helmikuussa 117 miljoonan euron arvosta, eli saman verran kuin edellisvuonna. Tekstiilien viennin arvo oli 40 miljoonaa euroa, vaatteiden ja

turkisten 53 miljoonaa euroa ja nahkan ja nahkatuotteiden 24 miljoonaa euroa.

Tekstiilien vienti väheni tammi-helmikuussa arvostaan 11 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien vientihinnat laskivat keskimäärin 4 prosenttia

Keskeiset tunnusluvut

	2009	2010	% -muutos				Keskimäärin	
			2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Vienti	-16.9	7.9	6.6	0.5	2.0	2.0	-1.8	2.0
Vientihinta	-1.4	0.7	4.6	1.6	0.0	0.0	1.6	0.0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-20.7	-1.2	2.8	-0.6	1.8	1.8	-4.3	2.3
- työpanos	-7.7	-5.2	6.1	-4.7	0.9	-0.6	-4.3	0.7
- työn tuottavuus	-14.1	4.2	-3.1	4.3	0.9	2.4	0.3	1.5
siitä:								
- pääomavaltautuminen	-0.1	-1.0	-4.4	-0.2	-2.1	-1.1	-0.9	-1.3
- kokonaistuottavuus	-14.0	5.3	1.3	4.5	3.0	3.5	1.2	2.9

Lähteet: Tilastokeskus, Tullihallitus.

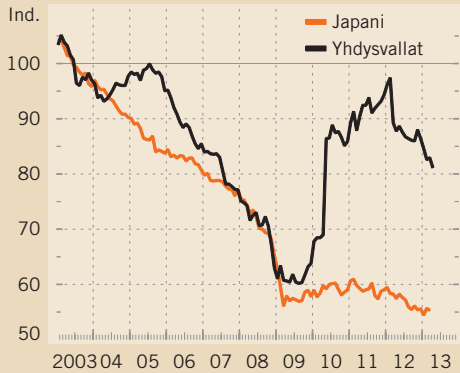
Tevanake-teollisuuden hyödykevirrat vuonna 2011

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13b

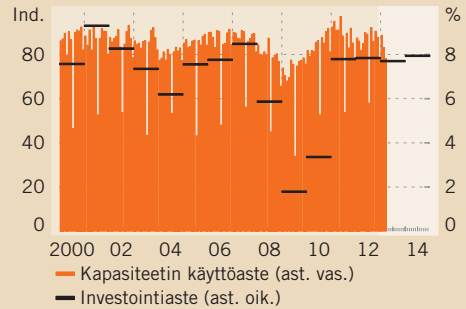
Kansainvälinen toimialakehitys, tuotannon määrä, 2003=100

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/adbc08

Kapasiteetin käyttöaste ja investointiaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/adbc04

Toimialan tärkeimmät tuotteet ovat turkisnahat, lasikuitutuotteet, kuitukankaat sekä sairaala- ja hygieniatekstiilit.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	1.2
bruttokansantuotteesta	0.3
tavaraviennistä	1.3

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2011.

Suurimmat yritykset vuonna 2011

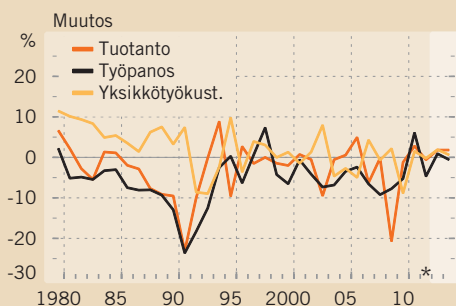
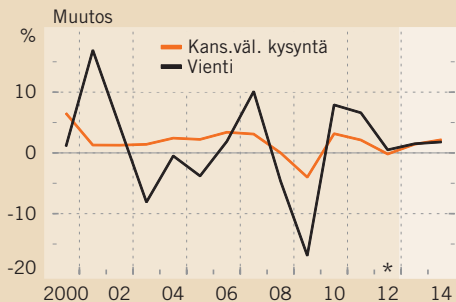
	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
L-Fashion Group Oy	267	1 760
Marimekko Oyj	77	402
Nanso Group Oy	64	650

¹⁾ Globaali.

Vientisuudet alueittain 2012, %

Venäjä	24.4	Eurooppa	89.1
Ruotsi	15.3	- EU27	58.9
Saksa	11.2	- Euroalue	32.6
Viro	9.8	- EFTA	4.5
Norja	3.3	Pohjois-Amerikka	3.3
Yhdysvallat	2.7	Kaukoit	5.3
Iso-Britannia	2.4		
Ranska	2.4		
Puola	2.3		
Alankomaat	2.3		

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tullihallitus.

ETLA S13.1/adbc01

vuodentakaisesta, ja vientimäärä supistui runsaat 5 prosenttia.

Vienti Eurooppaan väheni arvoltaan 13 prosenttia, sen osuus oli 76 prosenttia koko tekstiiliviennistä. Vienti Aasiaan lisääntyi arvoltaan 3 prosenttia, sen osuus oli runsaat 11 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan supistuivat 11 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaat 8 prosenttia. Tekstiilien viennistämme Saksan osuus oli vajaat 16 prosenttia, Venäjän vajaat 12, Ruotsin runsaat 9, Yhdysvaltojen vajaat 7 ja Viron vajaat 7 prosenttia.

Vaatteiden ja turkisten vienti kasvoi tammi-helmikuussa arvoltaan 8 prosenttia edellisvuodesta. Vaatteiden vientihinnat nousivat keskimäärin vajaat 2 prosenttia viimevuotisesta, ja vientimäärä lisääntyi 6 prosenttia.

Vienti Eurooppaan lisääntyi 7 prosenttia, ja sen osuus alan viennistä oli 95 prosenttia. Aasian (pl. Keski- ja Lähi-itä) osuus oli vajaat 3 prosenttia, vienti sinne lisääntyi arvoltaan 62 prosenttia edellisvuodesta. Pohjois-Amerikan osuus oli vajaat 2 prosenttia, ja toimitukset alueelle lisääntyivät 53 prosenttia. Vaatteiden ja turkisten viennistämme Venäjän osuus oli 36 prosenttia, Saksan 14, Ruotsin 13, Viron vajaat 9 ja Alankomaiden vajaat 4 prosenttia.

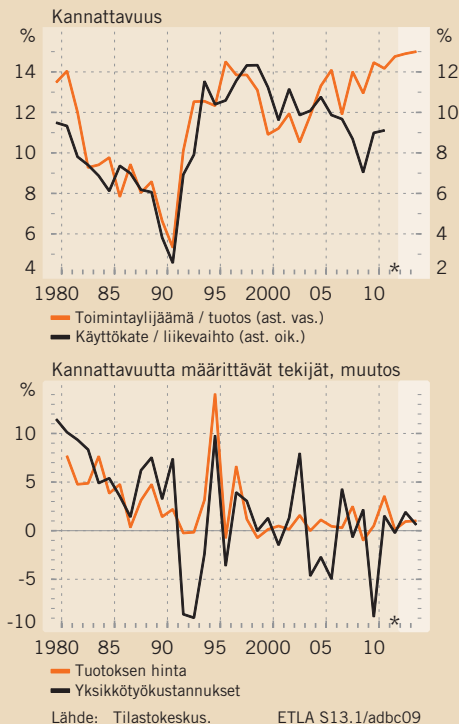
Nahan ja nahkatuotteiden vienti lisääntyi tammi-helmikuussa prosentin edellisvuodesta. Nahka- ja kenkäteollisuuden vientihinnat nousivat keskimäärin runsaat 3 prosenttia viimevuotisesta. Alan viennin määrä väheni runsaat 3 prosenttia.

Tärkein markkina-alue oli Eurooppa 94 prosentin osuudella. Vienti Euroopan maihin nousi 2 prosenttia. Vienti Aasiaan väheni arvoltaan 12 prosenttia, ja alueen osuus oli runsaat 5 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan supistuivat 44 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaa prosenti. Nahan ja nahkatuotteiden viennistämme Ruotsin osuus oli 25 prosenttia, Venäjän 19, Viron 18 prosenttia, Norjan runsaat 6 ja Saksan runsaat 5 prosenttia.

ALAN SUHDANNENÄKYMÄT OVAT HEIKOT

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaiseman suhdannetiedustelun mukaan teva-teol-

Kannattavuus

Osakekurssit

lisuuden tilauskanta on selvästi keskimääräistä pienempi. Vastanneista yrityksistä peräti 52 prosenttia odotti heikkeneviä suhdanteita. Paranevia suhdannenäkymiä odottavia yrityksiä ei ollut lainkaan. Henkilöstön määrän odotetaan edelleen vähenevän seuraavan kolmen kuukauden aikana. Elinkeinoelämän keskusliiton tammikuisen investointiedustelun mukaan vain 4 prosenttia investoinneista tähtää tänä vuonna kapasiteetin lisäämiseen, mutta 22 prosenttia kapasiteetin korvaamiseen.

ETLA arvioi maaliskuussa, että tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuden viennin määrä kasvaa 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Tevanake-alan tuotanto väheni tammi-maaliskuussa teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan vajaat 14 prosenttia. Tekstiilien valmistus väheni vajaat 12 prosenttia, vaatteiden valmistus supistui vajaat 2 prosenttia ja nahan ja nahkatuotteiden valmistus väheni 32 prosenttia. Tevanake-teollisuuden tuotoksen arvioidaan kasvavan 2 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Rakentaminen

RAKENNUSTUOTANTO SUPISTUU TÄNÄKIN VUONNA

Ennakkotietojen mukaan rakennustuotanto väheni viime vuonna 2 prosenttia. Talojen uudisrakentamisen määrä supistui runsaat 9 prosenttia. Saman verran supistui asuntojen uudistuotanto. Maa- ja vesirakentamisessa päästiin 3 prosentin ja talojen korjaushankkeissa vajaan 2 prosentin lisäykseen.

Asuntojen uudistuotannon alamäki loiveni vuoden alkukuukausina 5 prosenttiin. Sen sijaan yritysten ja yhteisöjen rakentamisen pudotus jyrkkeni 20 prosenttiin. Lähikuukausina uudistuotannon pudotustahdin odotetaan vaimenevan. Lupa- ja aloitushakemusten mukaan kuluvan vuoden lopulla uudisrakentamisen lasku pysähtyy. Tänä vuonna rakennustuotannon arvioidaan supistuvan runsaat 2 prosenttia.

Ensi vuonna suhdannetilanteen paraneminen piristää talonrakentamista, ja uudistuotannon tuotannon odotetaan kohoavan 4–5 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisessa tuotannon kasvu likimain pysähtyy. Korjausrakentamisen odotetaan jatkavan vajaan 2 prosentin kasvu-uralla. Koko ra-

Tuotanto ja tilaukset

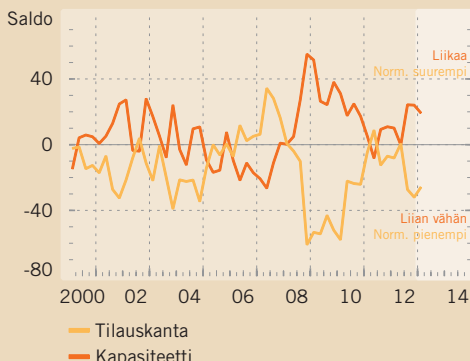
Osakekurssit

2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/af05

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S13.1/af01

kentamisen tuotannon odotetaan kohoavan ensi vuonna 3 prosenttia.

KANNATTAVUUS PYSYY MATALALLA

Tilausten vähyys ja kustannusten kohoaminen rasittavat rakennusyritysten kannattavuutta. Toimintaylijäämän osuus liikevaihdosta pysyy tänä ja ensi vuonna noin 4 prosentissa, mikä on 2 pro-

senttiyksikköä 2000-luvun keskiarvoa vähemmän. Kotimaan toiminnan osuus tuloksista su-pistuu, mutta kansainvälisten hankkeiden osuus kohoaa mm. Venäjän ja Baltian rakennusmarkki-noiden hyvän kysynnän ansiosta.

Rakennusyritysten omien investointien odotetaan putoavan kumpanakin ennustevuotena. Alan

Keskeiset tunnusluvut

	2009	2010	% -muutos		2013 ^E	2014 ^E	Keskimäärin	
			2011 [*]	2012 ^E			2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-8.7	8.8	4.6	-2.1	-3.0	3.0	0.3	2.2
- työpanos	-8.9	2.2	2.3	-0.4	-2.2	-0.3	-0.8	0.5
- työn tuottavuus	0.3	6.5	2.2	-1.7	-0.8	3.3	0.7	2.0
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	4.4	0.0	0.5	1.2	1.3	1.0	1.7	0.8
- kokonaistuottavuus	-4.0	6.5	1.7	-2.9	-2.1	2.2	-0.9	1.2

Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Rakennusaineteoll.
Metallituoteteoll.
Puuteollisuus
Tuonti
Muu teollisuus
Muut palvelut
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Rakentaminen
30.6 mrd. EUR

TUOTOS

Asuntojen omistus

Investoinnit

Kulutus

Muu käyttö

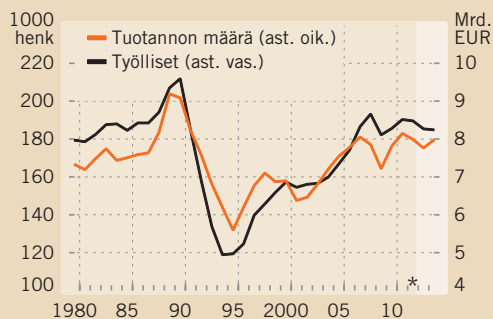
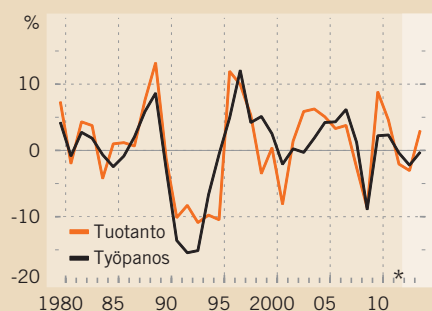
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13o

henkilöstökin supistuu, pudoten tänä vuonna 2 prosenttia. Ensi vuonna rakennusalan työllisyys kääntyy lievään, noin 1 prosentin kasvuun.

Ennustejakson lopulla rakennustuotannon kasvu vauhdittuu 4 prosenttiin. Vuoden 2015 jälkeen maa- ja vesirakentamisessa kasvunäkymät ovat parhaimmat, kun kahden ydinvoimalan rakennustyöt käynnistyvät.

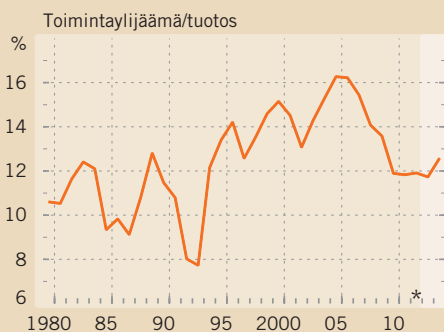
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/af03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/af04

Kauppa

KAUPAN TUOTANNON KASVU VAIMENI

Ennakkotietojen mukaan kaupan tuotannon määrä supistui arvonlisäyksellä mitattuna viime vuonna 0.5 prosenttia edellisen vuoden 0.9 prosentin kasvun jälkeen. Kasvun painopiste oli vähittäistavarakaupassa, jossa myynnin määrä lisääntyi 1.1 prosenttia. Sen sijaan tukkukauppa supistui 0.4 ja moottoriajoneuvokauppa 7.1 prosenttia.

Kaupan tuotannon supistumiseen vaikuttivat etenkin autoveron nosto, yleisen suhdannetilanteen heikkeneminen sekä kotitalouksien kulutus- kysynnän kasvun hidastuminen 1.6 prosenttiin. Rakennustoiminta supistui 2.3 prosenttia ja teollisuuden tuotanto 1.8 prosenttia.

Tänä vuonna kotimaisten kysyntätekijöiden kasvun odotetaan jatkuvan edelleen hyvin vaimeina. Yksityisten kulutusmenojen odotetaan lisääntyvän vain 0.3 prosenttia viime vuodesta. Sen sijaan teollisuustuotannon arvioidaan supistuvan 1.6 prosenttia, ja investointien määrän 2.4 prosenttia. Kysyntätekijöiden kasvun hiipumisen

myötä kaupan tuotanto pysynee lähes viime vuoden tasolla. Lähivuosina tuotannon kasvun arvioidaan jatkuvan vaimeana kotimaisen kysynnän heikon kehityksen vuoksi.

REKISTERÖINNIIT SUPISTUIVAT AUTOVERON KOROTUKSEN VUOKSI

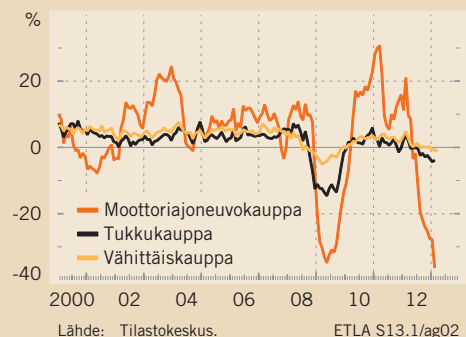
Kotitalouksien moottoriajoneuvojen rekisteröinnit supistuivat viime vuonna 11.7 prosenttia. Myynnin taso jäi 111 tuhanteen autoon, mikä oli selvästi alempi kuin 2000-luvulla keskimäärin. Kysyntä supistui autoveron korotuksen sekä kotitalouksien heikkojen talousodotusten vuoksi.

Kuluvan vuoden alussa kuluttajien optimisismi kääntyi uudestaan lievään nousuun. Tammi-maaliskuussa autojen rekisteröinnit pysyivät kuitenkin aiempaa matalammalla tasolla heikon suhdannetilanteen vuoksi. Henkilöautojen uusin rekisteröintien määrän odotetaan supistuvan edelleen. Myynnin taso saattaa jäädä alle 100 tuhannen auton. Myös lähivuosina henkilöautojen myynnin kasvun arvioidaan pysyvän vaimeana talouden hitaan elpymisen vuoksi.

Tuotanto

Myynnin kehitys

TUKKUKAUPAN MYynti jatkuu vaimeana

Vuonna 2011 tukkukaupan myynnin määrä supistui 0.4 prosenttia yleisen talouden aktiviteetin heikkenemisen vuoksi. Kuluvana vuona myynnin määrän kehitys jatkuu edelleen vaimeana heikon suhdannetilanteen vuoksi. Teollisuustuotannon odotetaan pysyvän lähes viime vuoden tasolla, sen sijaan rakennustuotanto supistuu edelleen.

Tukkukaupan myynnin arvioidaan vauhdittuvan vasta ennustejakson loppupuolella.

VÄHITTÄISKAUPAN MYyntiä kaventaa heikko OSTOVOIMAKEHITYS

Kotitalouksien reaaliostovoima pysyi viime vuonna edellisen vuoden tasolla vahvan inflaation ja verotuksen kiristymisen vuoksi. Säästä-

Keskeiset tunnusluvut

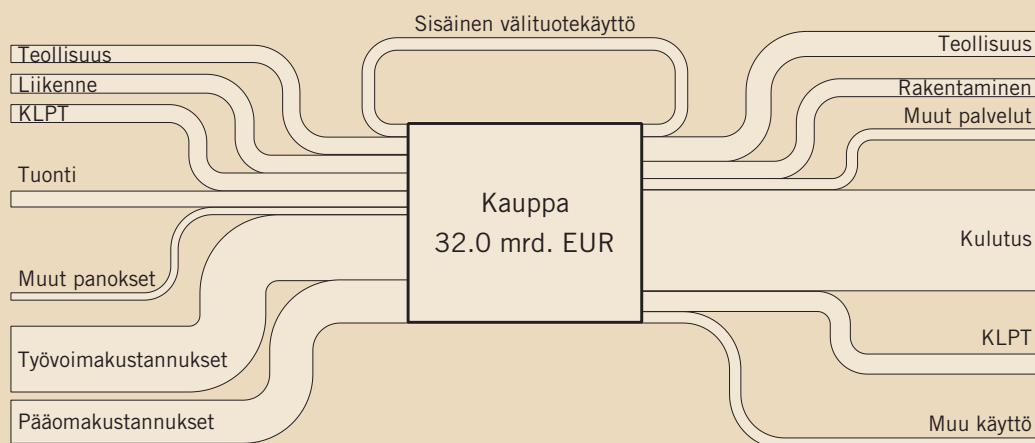
	2009	2010	% -muutos		2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	Keskimäärin	
									2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät										
Tuotanto (arvonlisäys)	-11.8	5.2	0.9	-1.2	0.2	1.8	0.4	2.6		
- työpanos	-3.8	-1.3	0.8	-0.6	-0.7	-0.1	-0.9	0.0		
- työn tuottavuus	-8.3	6.6	0.1	-0.6	0.9	1.9	1.2	2.6		
siitä:										
- pääomavaltaituminen	1.6	0.6	-0.1	0.0	0.0	-0.1	0.4	0.0		
- kokonaistuottavuus	-9.7	6.0	0.2	-0.6	1.0	2.0	0.8	2.6		

Lähde: Tilastokeskus.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13j

misaste aleni edellisen vuoden 1.2 prosentista 0.0 prosenttiin. Kulutuskysynnän painopiste oli puolikestävässä tavarossa. Vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi 1.1 prosenttia, eli selvästi enemmän kuin tukkukaupan myynti. Vähittäiskaupan myyntitilastojen mukaan voimakkaimmin lisääntyivät kodinkoneiden ja viihde-elektronikan hankinnat. Sijaan muun muassa huonekalujen myynnin kasvu jäi vaimeaksi. Vaatteiden ja jalkineiden kysyntä lisääntyi vajaat pari prosenttia. Elintarvikkeiden kysynnän kasvu vaimeni 0.3 prosenttiin.

Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa vähittäiskaupan myynnin kasvu supistui hieman viime vuodesta. Vaimea kysyntä johtui viime vuoden alun korkeasta vertailukohdasta ja heikentyneestä työllisyystilanteesta. Kotitalouksien reaalisen

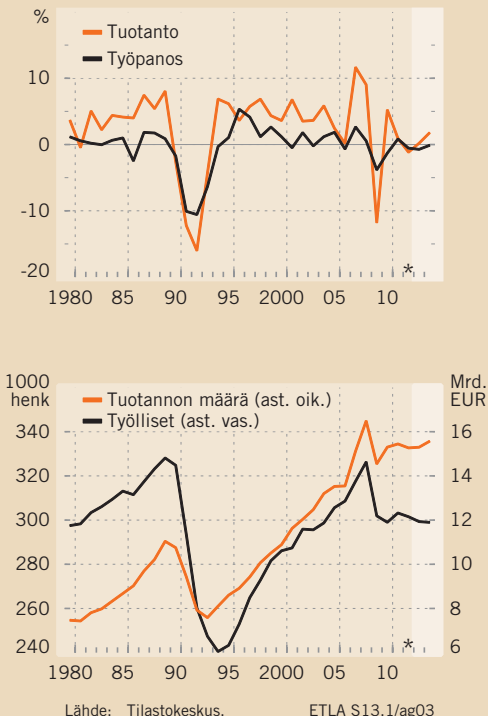
ostovoiman kasvun arvioidaan jäävän tänä vuonna lähes viime vuoden tasolle, jolloin myös kaupan myynnin määrän kasvun odotetaan pysähtyvän. Kysynnän kasvu jakautunee tasaisesti eri hyödykeryhmiin.

Vuosina 2014–2015 vähittäiskaupan myynnin määrän kasvun arvioidaan vahvistuvan 1–2 prosenttiin kotitalouksien reaalisen ostovoiman lievän elpymisen vuoksi.

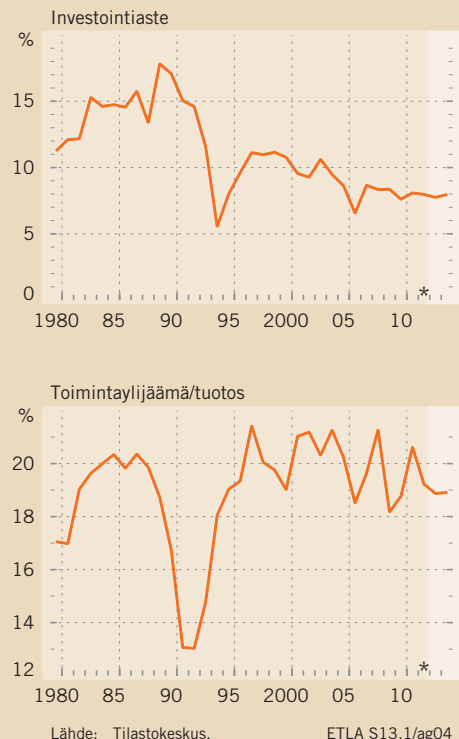
SUHDANNETILANNE AIEMPAA HEIKOMPI

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrisa kaupan alan yritysten mukaan suhdannetilanne hiipui loppuvuonna. Tällä hetkellä näkymät ovat tavanomaista heikommät, ja suhdannetilanteen odotetaan heikkenevän kuluvan vuoden aikana.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Myynti kasvoi hieman viime vuoden lopulla, mutta kannattavuus heikkeni ja henkilöstöä vähennettiin. Myynnin arvioidaan vähenevän alkuvuonna. Henkilöstön määrän odotetaan edelleen supistuvan. Kustannusten nousun arvioidaan kasvattavan kannattavuutta.

Kysynnän kasvun hiipumisen myötä kaupan työvoima supistui viime vuonna työvoimatiedustelun

mukaan prosentin verran. Voimakkaimmin heikkeni vähittäiskaupan työllisyystilanne. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa henkilöstön määrä oli edelleen lievässä laskussa.

Kannattavuus heikkeni viime vuonna yksikkötyökustannusten nousun vuoksi. Tänä vuonna kaupan kannattavuuden arvioidaan pysyttelevän lähes viime vuoden tasolla.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

MAJOITUS- JA RAVITSEMISALALLA SUHDANNENÄKYMÄT EPÄVARMAT

Liikevaihtotilastojen mukaan toimialan myyntin kasvu vaimeni viime vuonna 3.8 prosenttiin edellisen vuoden 8.1 prosentista. Sekä majoituspalveluiden, että ravitsemistoiminnan kysyntä vaimeni. Yhteensä toimialan palveluiden määrän arvioidaan pysyneen lähes edellisen vuoden tasolla. Kysynnän kasvun arvioidaan hidastuneen erityisesti viime vuoden jälkipuoliskolla.

Kotitalouksien kulutusmenojen määrän arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna vain 0.3 prosenttia. Vuonna 2014 kulutusmenojen määrän kasvun odotetaan jatkuvan runsaan prosentin tuntumassa. Siten myös majoitus- ja ravitsemisalan tuotannon määrän kasvun arvioidaan jatkuvan vaimeana.

MAJOITUSMYynti VAIMENI VIIME VUODEN JÄLKIPUOLISKOLLA

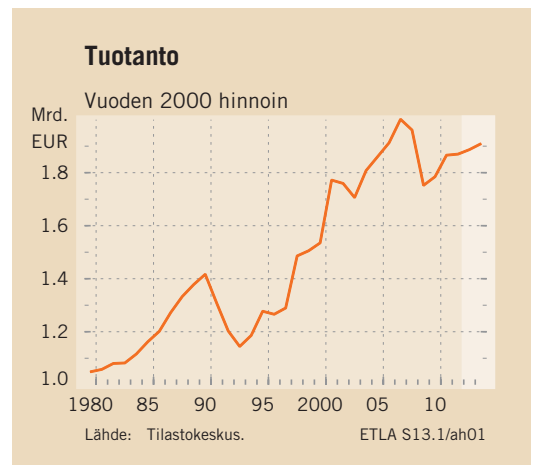
Ulkomaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi viime vuonna 5.4 prosenttia edellisen vuoden 10.2 prosentin kasvun jälkeen. Saapuvien matkailijoiden määrät lisääntyivät etenkin Venäjältä, Britanniasta ja Japanista. Sen sijaan matkailu supistui muun muassa Saksasta, Yhdysvalloista ja Italiasta. Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset hoteleissa kasvoivat 0.8 prosenttia.

Kuluvana vuonna majoituspalveluiden suhdannenäkymien arvioidaan pysyvän vaimeina. Kansainvälisen talouden suhdannenäkymät pysyvät etenkin kuluvan vuoden alkupuoliskolla epävarmoina, mikä heikentää liikematkailua. Kotimaisten matkailijoiden määrän kasvua kaventaa puolestaan kotitalouksien reaalisen ostovoiman heikko kehitys.

Kuluvan vuoden alussa majoituspalveluiden kysyntä supistui noin 3 prosenttia. Ulkomailta tulevien matkailijoiden yöpymiset olivat 3.5 prosentin

laskussa, ja kotimaisten matkailijoiden majoituskysyntä supistui 3 prosenttia. Heikentyvän taloustilanteen myötä yöpymisten määrän odotetaan selvästi vaimenevan kuluvan vuoden aikana.

Ravitsemistoimialan suhdannenäkymien arvioidaan pysyvän myös vaimeana. Kysynnän odotetaan pysyvän tänä vuonna lähes edellisen vuoden tasolla.

TOIMIALAN ODOTUKSET VAROVAISET

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan hotelli- ja ravintola-alan yritykset arvioivat suhdannetilanteensa olevan selvästi alle normaalitilanteen. Suhdannebarometrin mukaan työvoiman määrä kääntyi laskuun loppuvuonna, ja odotukset lähikuukausille ovat edelleen hei-

kentyneet. Myynnin odotetaan hieman kasvavan, mutta kustannusten nousu kaventaa kannattavuutta.

Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan työpanos kohosi vielä viime vuonna keskimäärin 4 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-10.6	1.9	4.5	0.2	0.9	1.2	-1.4	2.1
- työpanos	-2.2	0.1	-0.4	-1.0	-0.1	-0.2	-0.2	0.3
- työn tuottavuus	-8.7	1.7	5.0	1.2	1.0	1.4	-1.0	1.8
siitä:								
- pääomavaltaituminen	1.3	0.7	0.5	0.0	-0.2	0.0	0.5	-0.1
- kokonaistuottavuus	-9.9	1.0	4.5	1.2	1.3	1.4	-1.5	1.9

Lähde: Tilastokeskus.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2011**PANOSKÄYTTÖ**

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Majoitus- ja
ravitsemis-
toiminta
6.8 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
Muut palvelut
Kulutus
KLPT
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

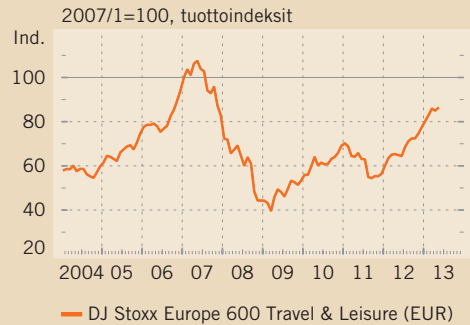
Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13k

TOIMIALAN KANNATTAVUUS ENNALLAAN

Vuonna 2012 hotellien huonekapasiteetin käyttöaste aleni 52.5 prosenttiin edellisen vuoden 52.8 prosentista. Tänä vuonna kapasiteetin käyttöasteen odotetaan pysyvän lähes ennallaan. Toimialan kannattavuuden arvioidaan kohenevan hieman vuoden loppua kohden kysynnän lievän elpymisen myötä.

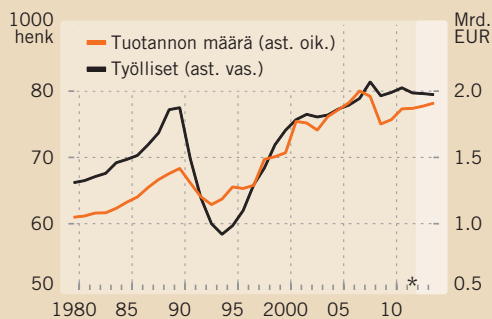
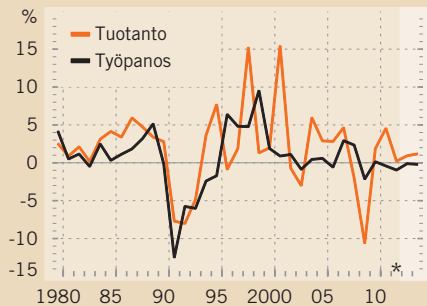
Osakekurssi

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/ah05

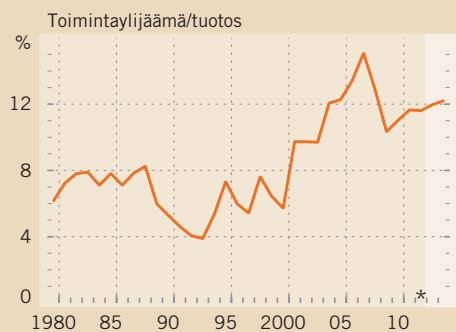
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ah03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ah04

Liikenne

LIIKENNEPALVELUJEN KYSYNTÄ PYSYY VAIMEANA

Tilastokeskuksen ennakotietojen mukaan liikennepalvelujen tuotannon määrä supistui viime vuonna 0.1 prosenttia edellisen vuoden 5.2 prosentin kasvun jälkeen. Muun muassa ulkomaankaupassa tavaravienti supistui 1.2 ja tavaratuonti jopa 6.6 prosenttia.

Liikevaihtotilastojen mukaan liikenteen toimialan liikevaihto lisääntyi 3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, eli toimialan myyntihinnat olivat selvässä nousussa.

Vuonna 2012 maailmankaupan kasvu hidastui 2.2 prosenttiin edellisen vuoden 5.8 prosentista. Tänä vuonna kasvun arvioidaan jatkuvan 2 prosentin tuntumassa. Heikon suhdannetilanteen myötä ETLAn ennuste arvioi Suomen tavaraviennin määrän kasvavan tänä vuonna vain 0.3 prosenttia.

Liikenteen tuotannon määrän kasvu jäänee prosentin tuntumaan. Vuonna 2014 yleisen suhdannetilanteen odotetaan hieman kohentuvan, ja liikenteen toimialalla tuotannon määrän kasvun arvioidaan voimistuvan 2 prosentin tuntumaan.

Pitkällä aikavälillä toimialan tuotannon keskimääräinen vuosikasvu on ollut noin 4–5 prosenttia.

Meriliikenteen matkustajaliikenne kasvoi viime vuonna 1.4 prosenttia. Kasvu painottui Vieroon suuntautuville reiteille, joissa kasvua oli 3.2 prosenttia. Sen sijaan Ruotsin risteilyt supistui edelleen vajaan prosentin vauhdilla. Kuluva vuoden alussa meriliikenteen matkailijamäärät olivat 1.8 prosentin kasvussa. Viron matkailu oli vielä nousussa, mutta risteilyt Ruotsiin vähenivät edelleen vajaan prosentin vauhdilla viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Rahtiliikenteen tonnimäärät supistuivat viime vuonna 5.4 prosenttia. Kuluva vuoden aikana tavaraviennin odotetaan hieman elpyvän, joten rahtiliikenteen suhdannetilanne kohenee viime vuodesta. Tammi-helmikuussa rahtiliikenne oli lähes viime vuoden vastaavan ajankohdan tasolla.

Maaliikenteessä rautateiden henkilökuljetukset kasvoivat viime vuonna lähiliikenteessä 1.1 prosenttia ja kaukoliikenteessä 2.8 prosenttia. Rahtiliikenteessä kotimaan kuljetusten määrä lisääntyi 0.3 prosenttia, ja ulkomaaliikenteen kuljetetut tonnimäärät olivat 3.3 prosentin kasvussa.

Kotimaan tieliikenteessä kuljetussuorite supistui tavaramäärällä mitattuna noin 7 prosenttia muun muassa viennin kasvun vaimenemisen myötä. Ennustejaksolla maaliikenteen kasvun odotetaan jatkuvan verkkaisena.

Ilmaliikenteessä suhdannenäkymät heikkenivät viime vuonna. Henkilöliikenne supistui 10.3 prosenttia vaimenevan talouden aktiviteetin myötä.

Kuluva vuoden tammi-helmikuussa matkustajamäärät olivat edelleen runsaan 10 prosentin laskussa. Kotimaan matkustajamäärät supistuivat 14.9 prosenttia, sen sijaan kansainvälisillä rei-

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2000 hinnoin, neljännesvuosittain
EUR

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ai01

teillä matkailijoiden määrä väheni 5.9 prosentin vauhdilla.

Viime vuonna sekä kansainvälisen liikenteen että kotimaan rahtiliikenteen kuljetetut tonnimäärät kasvoivat runsaan 10 prosentin vauhdilla. Vuoden jälkipuoliskolla rahtiliikenteen suhdannetilanne muuttui, ja kuljetut tonnimäärät kääntyivät vähitellen laskuun. Kuluvaan vuoteen alussa

tavaraliikenne supistui kotimaanliikenteessä jo 42 prosenttia ja ulkomaanliikenteessä 13.3 prosenttia.

SUHDANNETILANNE HEIKKENEE

Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan toimialan yritykset näkivät liikennepalveluiden suhdannetilanteen heikentyneen selvästi keskimääräistä synkemmäksi. Myynti

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-13.5	9.0	5.2	0.6	0.7	1.9	-0.1	2.8
- työpanos	-2.3	2.2	-0.9	0.5	1.1	3.7	0.3	1.6
- työn tuottavuus	-11.4	6.6	6.1	0.1	-0.3	-1.7	-0.1	1.2
siitä:								
- pääomavaltuistuminen	1.1	-1.0	0.4	-0.5	-0.9	-1.6	-0.2	-0.8
- kokonaistuottavuus	-12.4	7.7	5.7	0.6	0.5	-0.1	0.2	2.1

Lähde: Tilastokeskus.

Liikenteen hyödykevirrat vuonna 2011

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a131

on kääntynyt laskuun ja henkilöstön määrä alenee hieman. Toimialan kannattavuutta heikentää energian kallistuminen. Suhdanneodotukset alkuvuodelle ovat melko varovaiset. Kysyntätilanne on nyt heikko, mutta myynnin odotetaan vauhdittuvan kevään aikana.

Viime vuonna työpanos supistui Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan liikennettä palveluilla toimialoilla 1.6 prosenttia. Kuluvana vuonna työpanoksen kysynnän odotetaan pysyvän lähes viime vuoden tasolla.

Työn tuottavuus on lisääntynyt keskimäärin prosentin vuodessa. Viime vuonna tuottavuuden kasvu kuitenkin kohosi lähes 6 prosenttia lähinnä ilmailikenteen työn tuottavuuden vahvan kasvun vuoksi. Lähivuosina työn tuottavuuden odotetaan kasvavan edelleen noin 1–2 prosenttia.

Osakekurssi

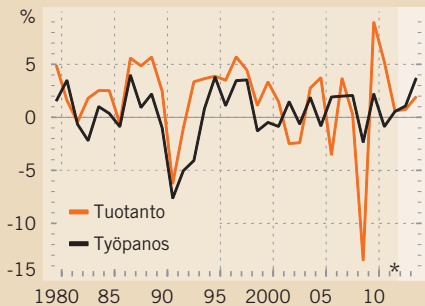
2007/1=100, tuottoindeksi

Lähde: Bloomberg.

ETLA S13.1/ai05

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ai03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste

Toimintaylijäämä/tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ai04

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

SUHDANNETILANNE VAKAUTUI RAHOITUS- JA VAKUUTUSALALLA

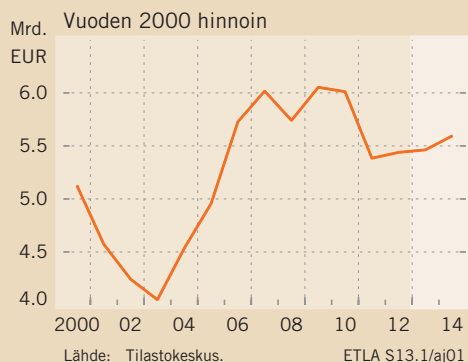
Rahoitus- ja vakuutusalan suhdannenäkymät pysyivät viime vuonna kohtuullisina. Sekä pankki- että vakuutusyhtiöiden kannattavuus ja vakavaraisuus vahvistuivat finanssivalvonnan selvitysten perusteella. Kuitenkin matala korkotaso ja hidas talouskasvu koettelevat finanssivalvonnan mukaan erityisesti pieniä pankkeja, joiden korkokate on tärkeä tuloksen muodostumisessa.

MATALA KORKOTASO VAUHDITTI LUOTTOJEN KYSYNTÄÄ

Euroopan keskuspankki alensi ohjauskorkoa viime vuoden kesällä 0.75 prosenttiin. Kuluva vuoden alussa inflaatio-odotukset ovat edelleen alentuneet, joten jatkossa koron nostot eivät ole ajankohtaisia. ETLAn ennusteessa odotetaan koron pysyvän ennallaan ainakin ensi vuoden loppuun asti.

Lyhyet markkinakorot ovat tällä hetkellä 0.2 prosentin tuntumassa. Kolmen kuukauden markkinakoron arvioidaan asettuvan tänä vuonna keskimäärin 0.4 prosenttiin. Vuonna 2014 koron arvioidaan kohoavan keskimäärin 0.58 prosenttiin.

Tuotanto

Eräitä tuotantoindikaattoreita

Helsingin pörssin vaihto

Viime vuonna kotitalouksien uusien asuntoluottojen kysyntä supistui 4.9 prosenttia edellisen vuoden lähes 9 prosentin nousun jälkeen. Sen sijaan kulutusluottojen kysynnän kasvu jatkui edelleen 11 prosentissa. Ennustejaksolla luottokannan kasvun arvioidaan jatkuvan aiempaa vaimeammin korkotason odotetun nousun vuoksi, mikä kaventaa osaltaan rahoituslaitosten tulosta.

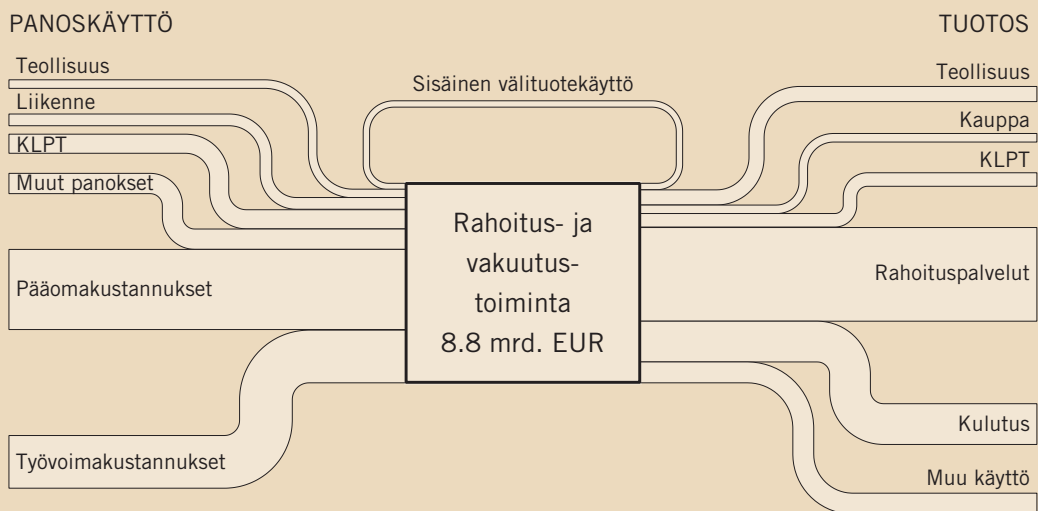
Kotitalouksien velkaantumisaste on noussut noin 118.6 prosenttiin. Kuitenkin pohjoismaisessa vertailussa kotitalouksien säästämisaste on vielä selvästi matalin. Kotitalouksien velanhoidossa ei odoteta esiintyvän merkittäviä häiriöitä varsin matalan korkotason sekä aiempaa pitempien laina-aikojen vuoksi.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2009	2010	2011*	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	5.4	-0.7	-10.4	1.0	0.4	2.4	-2.2	3.1
- työpanos	4.9	1.2	0.8	-2.9	0.1	0.6	1.1	0.9
- työn tuottavuus	0.5	-1.9	-11.2	4.1	0.4	1.8	-2.9	2.2
siitä:								
- pääomavaltautuminen	-2.2	-2.5	-2.5	-2.2	-2.4	-1.5	-1.8	-1.0
- kokonaistuottavuus	2.8	0.7	-8.9	6.4	2.9	3.3	-1.1	3.2

Lähde: Tilastokeskus.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2011

Lähteet: Tilastokeskus, ETLAn laskelmat.

ETLA S13.1/a13m

TOIMIALAN ODOTUKSET OVAT VAROAISET

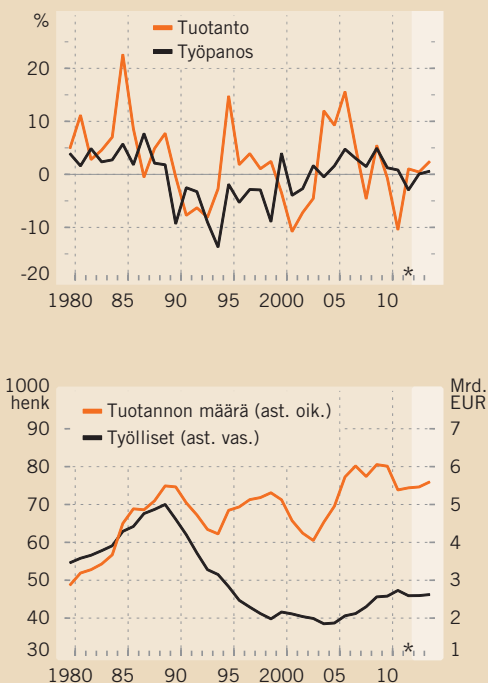
Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin mukaan toimialan yritykset arvioivat tämän hetkisen suhdannetilanteensa heikentyneen. Myynnin kasvu on talven aikana jatkunut, mutta sen odotetaan vaimenevan kevään aikana. Kannattavuuden arvioidaan heikentyvän. Toistaiseksi henkilöstön määrä on pysynyt ennallaan, mutta sen odotetaan jatkossa vähentyvän.

PÖRSSIKURSSIT LIEVÄSSÄ NOUSUSSA

Markkinoiden odotukset kuluvaan vuoteen talouskasvusta ovat edelleen melko varovaiset. Viime vuoden jälkipuoliskolla pörssikurssit kääntyivät runsaan 10 prosentin nousuun. Kuluvaan vuoden maaliskuussa pörssikurssit olivat keskimäärin 12,6 prosenttia viime vuoden keskiarvoa korkeammalla tasolla.

Suhdannenäköymät ovat edelleen varsin epävarmat. Mikäli Euroopan rahoituskriisi pystytään pitämään hallinnassa, sijoitustoiminnan tuotot voivat kehittyä kuluvaan vuonna suotuisasti. Ennustejaksolla talouskasvun asteittainen voimistuminen ja kotitalouksien luottokannan kasvun odotetaan tukevan rahoituslaitosten korkotuottoja. Toimialan kannattavuuden odotetaan vahvistuvan korko- ja sijoitustoiminnan tuottojen kasvun vuoksi.

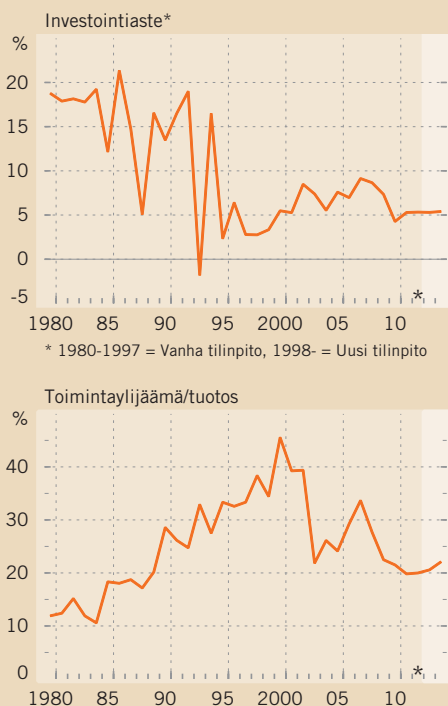
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/aj03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/aj04

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

LIIKE-ELÄMÄÄ PALVELEVAN TOIMINNAN SUHDANNETILANNE HEIKKENI

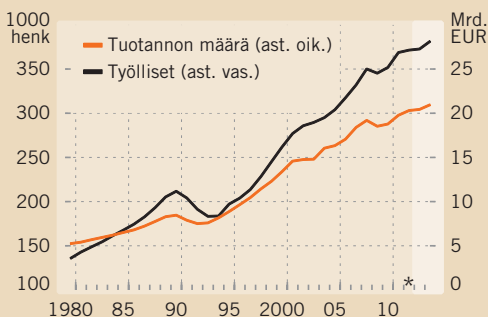
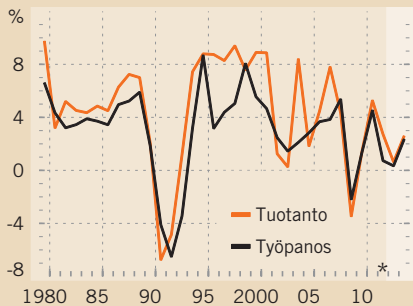
Liike-elämää palveleva toimiala on hyvin heterogeeninen. Uudistetussa toimialaluokituksessa (TOL2008) liike-elämän palvelut jakautuvat informaatio- ja viestintäpalveluihin, ammatilliseen, tieteelliseen ja tekniseen toimintaan sekä osittain myös hallinto- ja tukitoimintaan. Suurimmat alatoimialat ovat kiinteistöpalvelut, tietojenkäsittelypalvelut, tekniset palvelut sekä mainospalvelut.

Tilastokeskuksen neljännesvuositilinpidon mukaan tuotannon määrän kasvu painottui viime

vuonna informaatio- ja viestinnän toimialalle, jossa kasvua oli 2.9 prosenttia. Ammatillisen ja teknisen palvelun toimialalla kasvu jatkui 2.2 prosentissa, ja kiinteistöalan toiminnassa 1.9 prosentissa. Edellisenä vuonna liike-elämää palvelevan toimialan tuotannon kasvu oli vajaat 5 prosenttia, eli yleisen suhdannetilanteen heikkeneminen heijastui selvästi toimialan aktiviteettiin.

Tilastokeskuksen liikevaihtotilaston mukaan alatoimialoista voimakkaimmin liikevaihtoaan kasvattivat tieteellisen tutkimuksen ja kehittämisen toimiala 19.4 prosentillaan sekä arkkitehti- ja in-

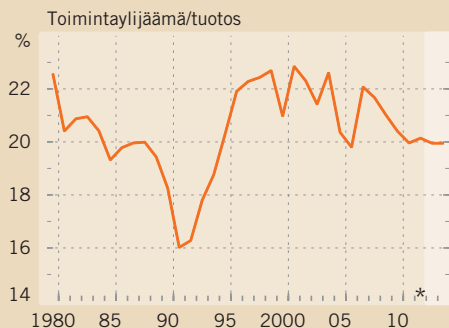
Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ak03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ak04

sinööripalvelut 9.6 prosentilla. Sen sijaan ohjelmiston ja konsultoinnin toimialalla liikevaihto hie-
man supistui, kuten myös mainostoiminnassa.

Liike-elämää palvelevan toimialan suhdannenä-
kymät pysyvät vaimeina sekä tänä että ensi vuona.
Toimiala on vahvasti sidoksissa yleisen talou-
delliseen aktiviteetin kehitykseen, joten toimialan

odotetaan elpyvän vasta ennustejakson loppu-
puolella kokonaistuotannon kasvun voimistumi-
sen myötä.

YRITYSTEN SUHDANNEODOTUKSET OVAT VAROAISET

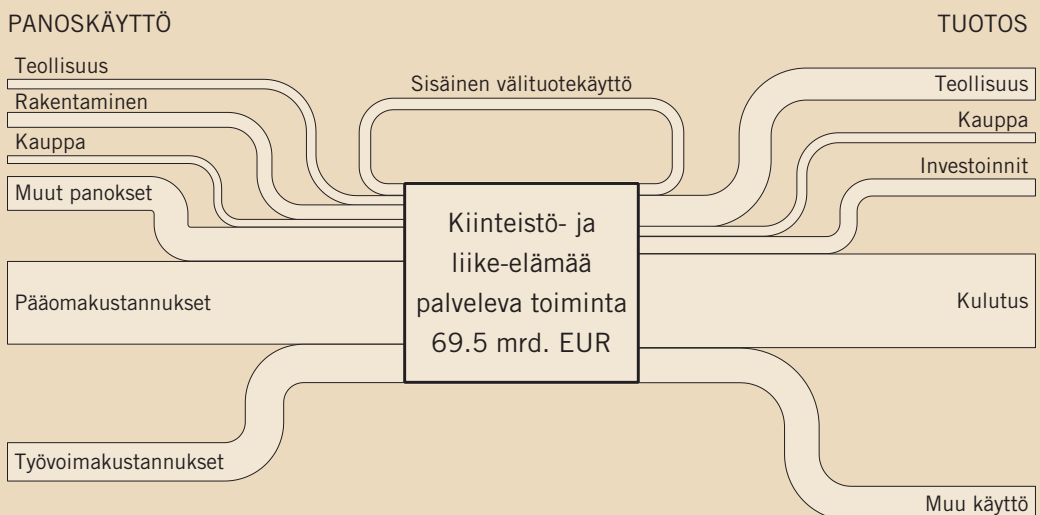
Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebaromet-
rin mukaan tieto- ja viestintäpalveluiden toimialal-
la yritysten suhdannetilanne pysyi viime vuoden

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2009	2010	2011 *	2012 ^E	2013 ^E	2014 ^E	2008→12	2013→17 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-3.5	1.3	5.3	2.7	0.6	2.6	1.4	3.2
- työpanos	-2.2	1.3	4.5	0.7	0.3	2.3	1.9	2.2
- työn tuottavuus	-1.3	0.0	0.7	2.0	0.3	0.2	0.1	0.9
siitä:								
- pääomavaltaistuminen	2.2	0.7	-0.3	0.8	1.0	0.3	0.8	0.4
- kokonaistuottavuus	-3.5	-0.7	1.0	1.1	-0.7	-0.1	-0.7	0.6

Lähde: Tilastokeskus.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2011

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2000 hinnoin

EUR

MI. asuntojen omistus.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ak01

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos

%

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S13.1/ak02

lopulla hieman normaalia heikommalla tasolla. Kannattavuus heikkeni myyntihintojen laskun ja kustannusten nousun vuoksi. Lähikuukausina yritykset arvioivat suhdannetilanteen hieman kirkastuvan, mutta melko vaimean kysynnän vuoksi henkilöstömäärän arvioidaan supistuvan.

Kiinteistöpalveluiden toimialalla yritykset arvioivat suhdanteiden pysyvän lähes ennallaan. Myynnin kasvun odotetaan jatkuvan, ja henkilökuntaa palkattaneen hieman lisää. Kannattavuudessa ei odoteta tapahtuvan suuria muutoksia.

TOIMIALAN TUOTANNON KASVU VOIMISTUU ENNUSTEJAKSON JÄLKIPUOLISKOLLA

Yhteensä liike-elämää palvelevan toimialan tuotannon kasvun arvioidaan pysyvän 1–2 prosentin tuntumassa sekä tänä että ensi vuonna. Vuosina 2015–2017 tuotannon kasvun odotetaan voimistuvan jälleen 3–4 prosentin tuntumaan yleisen talouskasvun elpymisen myötä.